Ազգ
Azg
armenian daily
11 մարտ 1995 շաբաթ # 45 (799)

Ստորագրվեց հայ-ֆրանսիական միջխորհրդարանական պայմանագիր

Մարտի 9-ի առավոտյան ժամը 11.30-ին Ֆրանսիայի ազգային ասամբլեայի Petit hotel համալիրի Salon blanc-ում Ֆրանսիայի եւ Հայաստանի խորհրդարանների բարձրաստիճան ղեկավարների միջեւ ստորագրվեց բարեկամության եւ համագործակցության վերաբերյալ պայմանագիր: Հայկական կողմից պայմանագիրն ստորագրեց ՀՀ ԳԽ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը, իսկ Ֆրանսիայի կողմից ազգային ասամբլեայի փոխնախագահ Էրիկ Ռաուլը (RPR): Ինչպես մեր թղթակից Ռաֆֆի Հերմոն Արաքսին հայտնել է Հայաստանի խորհրդարանի նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը, ստորագրված պայմանագիրը 5-րդն էր Ռուսաստանի Դաշնության, Վրաստանի, Սիրիայի եւ Լիբանանի խորհրդարանների հետ կնքված նմանատիպ պայմանագրերից հետո: Հայաստանի խորհրդարանի նախագահը նշել է նաեւ, թե հայ-ֆրանսիական միջխորհրդարանական համագործակցությունը սկսվել է շատ վաղուց:

ՂԱՐԱԲԱՂ

Անկախությանը այլընտրանք չկա

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՍՏՅԱՆ,

Սեփ. թղթակից, Ստեփանակերտ

«Ադրբեջանա-ղարաբաղյան դիմակայության գոտում այսօրվա դրությամբ ստեղծվել է մի իրավիճակ, երբ հակամարտող կողմերից ոչ մեկը կարծես թե չի ցանկանում իր վրա վերցնել այս կամ այն որոշման համար պատասխանատվությունը: Այդ մասին հայտարարեց ԼՂՀ պաշտպանության նախարար, գեներալ-մայոր Սամվել Բաբայանը օրերս հանդես գալով ազգային հեռուստատեսությամբ: Նման պայմաններում հավանաբար անհնարին է հասնել հիմնախնդրի խաղաղական որեւէ լուծման»: Մեկնաբանելով ճակատներում հաստատված զինադադարի պատճառները, պաշտպանության նախարարն այն կարծիքը հայտնեց, որ «կյանքն է ստիպել կողմերին կանգնել, այլ ոչ թե իրար հասկանալու ձգտումը»: Այնուհանդերձ, Սամվել Բաբայանի ենթադրությամբ, հրադադարը երկար կտեւի, «քանի այսօր տպավորություն է ստեղծվում, որ Ադրբեջանը նախկինի պես ժամանակ է շահում ինչ-որ գործողություններ նախապատրաստելու համար»: Անդրադառնալով վերահսկվող տարածքների ճակատագրի հիմնախնդրին, ԼՂՀ պաշտպանության նախարարը նշեց, որ տարածքային բոլոր հարցերը պետք է լուծվեն կլոր սեղանի շուրջ, որտեղ եւ պարզ կդառնա, թե «ով ինչ է տալիս, ով ինչ է ստանում դրա դիմաց»: Ինչ վերաբերում է Շուշիի եւ Լաչինի հիմնահարցերին, ապա Սամվել Բաբայանի խոսքերով՝ պահանջելով վերադարձնել այդ բնակավայրերը, պաշտոնական Բաքուն փաստորեն ցույց է տալիս իր թուլությունը եւ անկարողությունը հիմնահարցին խաղաղական լուծում տալու գործում: «Շուշին եւ Լաչինը վերադարձնելու պահանջները հիմնախնդրի խաղաղական կարգավորման գործընթացը տապալելու միակ ձեւն է», նշեց նախարարը:

Խոսելով ղարաբաղյան ճգնաժամի վերջնական կարգավորման վերաբերյալ իր պատկերացումների մասին, Սամվել Բաբայանն ասաց, որ «ԼՂՀ-ն պետք է անկախ լինի ու ստանա իր կարգավիճակը: Այդ հարցով մենք սկսել ենք շարժումը եւ այդ պահանջը պետք է առաջ քաշենք մինչեւ վերջ: Ուրիշ ճանապարհ Ղարաբաղը չունի»:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հայ-թուրքական սահմանում խաղաղություն է տիրում

Ռուսական սահմանապահ զորախումբը վերահսկում է իրադրությունը

ՏԻԳՐԱՆ ԱՎԱՏՅԱՆ

Հայաստանի եւ Թուրքիայի սահմանի Հոկտեմբերյանի սահմանային ուղեկալում ոչ մի լուրջ միջադեպ չի արձանագրվել: Այս մասին երեկ հայտնեց Ռուսաստանի Դաշնության կովկասյան հատուկ սահմանապահ օկրուգի «Հայաստան» զորախմբի հրամանատար գեներալ-մայոր Միխայել Հովհաննիսյանը, անդրադառնալով վերջերս մամուլում տպագրված այն լուրին, թե երկուշաբթի օրը Թուրքիայի տարածքից ավտոմատ զենքից գնդակոծվել է ռուս սահմանապահների պահակետը: Իրականում, գեներալ-մայոր Հովհաննիսյանի ասելով, ռուս սահմանապահները գիշերային ժամերին որոշ ուսումնական գործողություններ են ձեռնարկել, իսկ Թուրքիայի տարածքում այդ պահին հերթապահող երիտասարդ ու անփորձ թուրք զինվորը, լսելով ձայները, վախից երկու անգամ կրակել է:

Ընդհանուր առմամբ, թե Թուրքիայի եւ թե Իրանի հետ Հայաստանի սահմանները պահպանվում են բարձր մակարդակով: Ինչպես նշեց գեներալ-մայոր Հովհաննիսյանը, 374 կիլոմետրանոց հատվածի 328 կմ-ը բաժին է ընկնում Թուրքիայի հետ սահմանին, իսկ 46 կմ-ը Իրանին: Այժմ Հայաստանում գործում են ռուսական սահմանապահ զորախմբի ջոկատները Գյումրիի, Հոկտեմբերյանի, Արտաշատի եւ Մեղրիի: Սահմանային ուղեկալների թիվը հասնում է N-ի:

Գեներալ-մայոր Միխայել Հովհաննիսյանի ասելով, իրենց հիմնական նպատակն է պաշտպանել ԱՊՀ-ի սահմանը Թուրքիայի եւ Իրանի հետ հատվածում, բարիդրացիական հարաբերություններ պահպանել նշված երկրների հետ, ինչպես նաեւ բոլոր միջոցներով պայքարել մաքսանենգության դեմ: Ընդ որում, «Հայաստան» զորախումբը իրավունք չունի մասնակցելու երկրում տեղի ունեցող ներքաղաքական իրադարձություններին ու պատերազմական գործողություններին:

Փաստորեն, 1992 թ. սեպտեմբերի 30-ին ստորագրված համաձայնագրով Հայաստանում տեղակայված ռուսական սահմանապահ զորախմբի թիվն արդեն այսօր անցնում է 7 հազարից: Սպայական կազմի եւ զինվորների 50 տոկոսը Ռուսաստանի քաղաքացիներ են, 50 տոկոսը՝ Հայաստանի: Միայն անցած տարի Ռուսաստանի Դաշնության կողմից այս զորախմբի պահպանման համար հատկացվել է 25 մլրդ ռուբլի, Հայաստանը տվել է 812 մլն դրամ: Այս տարի հայկական կողմը պետք է հատկացնի 1 մլրդ 412 մլն դրամ:

Բացի այդ, միայն 1994 թ. ընթացքում ռուս սահմանապահները արձանագրել են Հայաստանի պետական սահմանի 47 խախտում, որից եւ ոչ մեկը անպատիժ չի մնացել: Այս տարի նույնպես եղել են խախտումներ՝ 7-ը Գյումրիում եւ 3-ը Արտաշատում, որոնք բոլորն էլ ժամանակին կանխվել են: Ինչ վերաբերում է սահմանապահների եւ մաքսային ծառայությունների համագործակցությանը, ապա այստեղ դեռեւս կան թերություններ: Գեներալ-մայոր Հովհաննիսյանի ասելով, տեխնիկական հնարավորությունները դեռեւս թույլ չեն տալիս, որ կատարվի 100 տոկոսանոց ստուգում, բայց վերջին շրջանում, նկատի ունենալով, որ Հայաստանը կարող է այդ պետությունների կողմից օգտագործվել որպես թմրանյութերի մաքսանենգության տարանցիկ գոտի, ավելի են ուժեղացվել այդ ուղղությամբ տարվող աշխատանքները:

Մի խոսքով, զորախումբը անհրաժեշտ պատասխանատվությամբ կատարում է իր պարտականությունները: Թե ինչպես, դրանում համոզվեցին բոլոր այն լրագրողները, որոնք երեկ այցելեցին զորախմբի Արտաշատի սահմանապահ ջոկատ, սահմանային ուղեկալ, հանդիպեցին զինծառայողների ու սպայական անձնակազմի հետ, ծանոթացան ջոկատի առօրյային, եղան Արաքսի ափին ու զորախմբի ուսումնամարզական կենտրոնում: Բայց այդ մասին ավելի մանրամասն կանդրադառնանք հաջորդ համարում:

Գնդակոծվել են Վահան գյուղի պաշտպանական դիրքերը

Հայ-ադրբեջանական սահմանի հյուսիս-արեւելյան հատվածում մեկ շաբաթ անընդմեջ պահպանվող լռությունը մարտի 9-ին համեմատաբար թուլացել է: Այդ օրը երեկոյան ժամը 19.10-20.00-ը ադրբեջանական զինված կազմավորումները խոշոր տրամաչափի գնդացիրներով կրակ են տեղացել Կրասնոսելսկի շրջանի Վահան գյուղի պաշտպանական դիրքերի վրա: Տուժածներ չկան: Հայ պաշտպանական ուժերը պատասխան կրակ չեն բացել: ՀՀ պաշտպանության նախարարության զանգվածային լրատվության միջոցների հետ կապի եւ զորային լրատվության բաժնից հայտնեցին, որ հանրապետության սահմանամերձ մյուս շրջաններում մարտի 9-ի գիշերն ու մարտի 10-ի առավոտյան հարաբերական անդորր է պահպանվել:

ԼՏ

ՎՐԱՍՏԱՆ-ԱԲԽԱԶԻԱ

Դաշնակցային պետություն կազմելու ջանքեր

ԹԲԻԼԻՍԻ, 10 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հակամարտ կողմերի հարաբերությունների կարգավորման փաստաթղթերի մշակմանը նվիրված Աբխազիայի եւ Վրաստանի փորձագետների խորհրդակցություններում քննարկվեց դաշնակցային պետության ստեղծման գաղափարը:

Սակայն վրացական կողմը դարձյալ խոսում է միասնական պետության մասին, որի սուբյեկտն է Աբխազիան: Աբխազական կողմը պահանջում է ստեղծել իրավահավասար սուբյեկտների դաշինք եւ երկու իրավահավասար հանրապետությունների խաղաղական իրավական հարաբերություններ տնտեսության, մարդու իրավունքների, սահմանային ու մաքսային ծառայությունների, կապի եւ բնապահպանության բնագավառներում:

Միջնորդների առաջարկած նախագծի քննարկումը կշարունակվի մարտի 21-ին Մոսկվայում:

ԵԿԵՂԵՑԻ

Արսեն արք. Բերբերյան. «Ով ձգտում է կաթողիկոսության, լավ չի պատկերացնում, թե ինչ է դա»

Կաթողիկոսական ընտրությունների օրեցօր մոտենում են, եւ բնական է, որ անկասկած համազգային կարեւորություն ունեցող այդ խնդիրն այսօր հայ ժողովրդի ոչ միայն հոգեւոր, այլեւ աշխարհիկ մասի ուշադրության կենտրոնում է: Ստորեւ ձեր ուշադրությանն ենք ներկայացնում մեր թղթակցի հարցազրույցը Գուգարաց թեմի առաջնորդ Արսեն արքեպիսկոպոս Բերբերյանի հետ:

– Սրբազան, հայտնի է, որ Դուք այն կարծիքին եք, թե կաթողիկոսի ընտրության մասին կանոնադրությունը չի համապատասխանում արդի պահանջներին, եւ այդ առթիվ առաջարկներ եք ներկայացրել Սբ. Էջմիածնի Գերագույն հոգեւոր խորհրդին:

– Այո, դեռեւս 1945 թ. Ազգային եկեղեցական ժողովի կողմից ընդունված կանոնադրությունը բոլոր թեմերի ներկայացուցիչներին ընտրելու հավասար հնարավորություններ չի տալիս, քանի որ մեծ թեմերի ներկայացուցիչները պետք է ներկայանան մեծ թվով պատգամավորներով, իսկ փոքր թեմերինը՝ քիչ: Չայն համարելով խնդիր է, մինչդեռ այնպիսի պայմաններ չեն ստեղծված, որ բոլոր պատգամավորները ծանոթ լինեն բոլոր թեկնածուներին եւ ճիշտ ընտրության հնարավորություն ունենան:

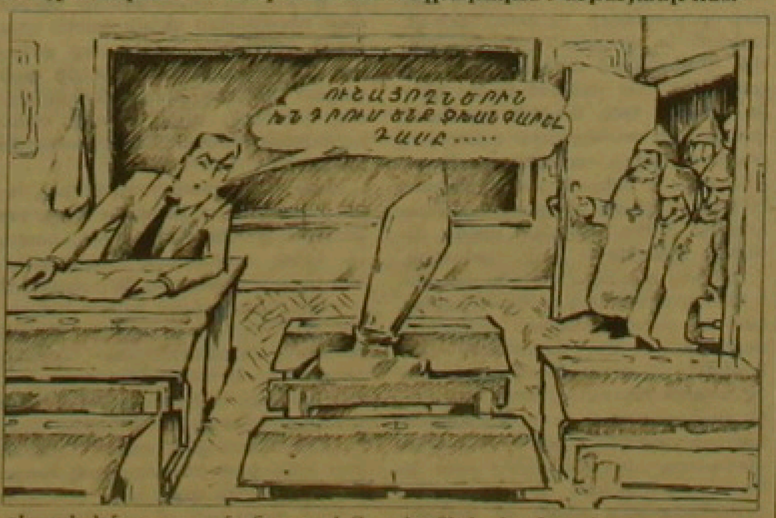

Կասկած եմ, որ յուրաքանչյուր թեմի պատգամավոր ծանոթ է միայն իր առաջնորդին: Իսկ ինչպե՞ս թեկնածուների համար հավասար պայմաններ ապահովել:

Տես # էջ 2

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Եթերը փակ է էջմիածնական եկեղեցականների համար

Հինգշաբթի օրը եթեր չարձակվեց «Հինգշաբթի» հեռուստատեսային հաղորդումը, որը վարում է ճանաչված հեռուստալրագրող Ռոբերտ Սավիսակայանը: Ինչպես մեզ հաջողվեց պարզել, զրույցի հյուրերը պետք է լինեին Ամերիկայի Արեւելյան թեմի առաջնորդ Խաժակ արք. Պարսամյանը եւ Արարատյան հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ Գարեգին արք. Ներսիսյանը: Արգելման հրաման, ըստ մեր ստացած տեղեկությունների, արձակել է հեռուստառադիոպետկոմի վարչության պետի տեղակալ Վահրամ Մարտիրոսյանը, որը ՀՀՇ-ից գործուղվել է հեռուստատեսություն եւ իրականացնում է խաղաղական վերահսկողությունը: Ի դեպ, վարչության նախագահ Տիգրան Հակոբյանը բացակայում է Երեւանից: Նման կարգի արգելքն աննախադեպ է եւ դժվար էր այն պատկերացնել նույնիսկ խորհրդային կարգերի վերջին 2 տարիներին: Ամենայն հավանականությամբ այն բացատրվում է կաթողիկոսական առաջիկա ընտրություններում էջմիածնական թեկնածուների հնարավորությունը սահմանափակելու եւ պետական պաշտոնական թեկնածուի առաջ լայն ճանապարհ բացելու նպատակով:

Ֆրանսուա Միտերանը ճաշի է հրավիրում Ֆիդել Կաստրոյին

ՓԱՐԻԶ, 11 ՄԱՐՏ, ՏԱՍՍ: Ֆրանսիայի նախագահ Ֆրանսուա Միտերանը երկուշաբթի օրը Ելիսեյան պալատում ճաշի է հրավիրել Կուբայի նախագահ Ֆիդել Կաստրոյին: Ֆրանսիայի ղեկավարը, որի 14 տարվա սոցիալիստական նախագահությունն ավարտվում է առաջիկա մայիսին, միշտ էլ հայտնի է եղել Կուբայի դեմ ամերիկյան էմբարգոյի քննադատությամբ:

digitised by A.R.A.R.@

ԵԿԵՂԵՑԻ

Արսեն արք. Բերբերյան. «Ով ձգտում է կաթողիկոսության, լավ չի պատկերացնում, թե ինչ է դա»

Սկիզբը էջ 1

Պետք է պարզապես վերադառնալ նախախորհրդային տարիների կանոնադրությանը մեկ հոգեւորական եւ երկու աշխարհական պատգամավորի սկզբունքով:

Երկրորդ ինչո՞ւ Հայաստանի թեմերի ազգաբնակչության թվին մենք մոտենում ենք շատ խիստ հենվելով վիճակագրական տվյալների վրա, իսկ սփյուռքի դեպքում մեզ բավարարում է տվյալ թեմի առաջնորդի տված թիվը: Անհրաժեշտ է բոլորի նկատմամբ որդեգրել մեկ սկզբունք, որպեսզի ավելի արդար լինի: Երրորդ լավ կլիներ, եթե յուրաքանչյուր անց եպիսկոպոսները պարզապես ետ վերցնեին իրենց թեկնածությունը: Աստված բոլորին երկար կյանք տա: Ուրիշ առաջարկներ էլ ունեմ: Օրինակ երեք տարին մեկ անգամ հրավիրել Ազգային եկեղեցական ժողով կաթողիկոսի հաշվետվությունը քննարկելու համար, եւ այլն:

– Մի քանի օր առաջ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը հայտարարեց, թե ինքը կգերադասեր կաթողիկոսական աթոռին տեսնել Գարեգին Բ կաթողիկոսին: Ի՞նչ կասեք ընդհանրապես պետության միջամտության մասին այս ընտրություններում:

– Ավելին կարծեմ նաեւ լսեցի, նախագահը պատրաստվում է հատուկ նախագահական ինքնաթիռ ուղարկել Գարեգին Բ-ին Հայաստան բերելու համար: Սա նույնպես անուղղակի կերպով ցույց է տալիս, որ արդեն իսկ նախընտրելին նա է: Այդ պայմաններում, եթե ես էլ լինեի կաթողիկոսության հավանական թեկնածու, իմ թեկնածությունը հետ պիտի քաշեի, որպեսզի բոլոր սայլի, որ նախապատվելի թեկնածուն անցներ իր աշխատանքին եւ լայն գործունեություն ծավալեր: Ինչ վերաբերում է ընդհանրապես պետության միջամտությանը, ապա կաթողիկոսական ընտրության կանոնադրությունն այնպիսին է, որ նպաստում էր դրան: Հայաստանից ներկայացողները մեծամասնություն էին կազմում, եւ դա պետությանը հնարավորություն էր տալիս ազդել ընտրությունների վրա: Այդպես եղավ նախորդ երկու կաթողիկոսների՝ Չորեքչյանի եւ Վազգեն Ա-ի պարագաներում: Իհարկե, ներկայիս անկախության պայմաններում պետք չուզենայինք, որ կառավարությունն այնպիսի մի թեկնածու նշանակեր, որը զուտ իր տեսակետից կառուցեր հարաբերությունները կաթողիկոսի հետ: Թեեւ պետության կողմից միջամտություն կա, (իսկ նախորդ դեպքերում այդ միջամտությունները ճիշտ են եղել), սակայն պետք է հուսանք, որ այս անգամ էլ նույն իմաստությամբ կմոտենան այդ հարցին, եւ ընտրությունը կլինի լավագույնը:

– Ի՞նչ կասեիք Գարեգին Բ-ի թեկնածության մասին:

– Եթե չհաշվենք նրա անցյալի դիրքորոշումը Հայաստանի նկատմամբ, այլ նկատի ունենանք երկրաշարժից հետո նրա այսպես կոչված թեքումը դեպի Էջմիածին, ինչպես նաեւ նրա միջազգային մեծ հեղինակությունը, անշուշտ, բոլորի ուշադրությունը կկենտրոնանա դեպի Սուրբ Էջմիածին: Նայած, թե նախագահն ինչ է ակնկալում Գարեգին կաթողիկոսից: Երեւի նա նկատի ուներ Անթիլիասի եւ Էջմիածնի միջեւ ծագած վեճերի մեղմացումը կամ հարթումը, իսկ դա ցույց կտա միայն աշխատանքը: Դժվար է ասել:

Իսկ երբ կառավարությունն արդեն վերջնականապես համոզված է, որ նախընտրելի է Գարեգին կաթողիկոսի փոխադրումն Անթիլիասից Էջմիածին, հետեւաբար մեզ մնում է միայն շատ քիչ մտահոգվել այդ ուղղությամբ, թե ով պետք է լինի կաթողիկոսը, եւ զբաղվել առօրյա, բայց կարեւոր հարցերով:

Կուզեի ավելացնել նաեւ մի բան. նա, ով ձգտում է կաթողիկոսության, կնշանակի, որ քիչ պատկերացում ունի իսկական կաթողիկոս լինելու մասին, կամ թե ինչ է սպասում իրեն: Իսկ ես կարող եմ շատ պարզ ասել, քանի որ մոտ 20 տարի աշխատել եմ կաթողիկոս Վազգեն Ա-ի հետ եւ տեսել, թե ինչ տառապանք էր դա, հատկապես խորհրդային տարիներին: Հիմա, անկախ Հայաստանում, դա ավելի բարդ է, քանի որ գործելու հնարավորությունները շատ ավելի մեծ են: Եւ վայ նրան, ով կաթողիկոս կլինի, բայց չի գործի: Իսկ այդ համարձակությունն ամեն մարդ չի կարող վերցնել իր վրա: Մեկը ես նախ հիվանդության պատճառով, եւ երկրորդ որքան էլ վստահ լինեմ ինքս ինձ վրա, համոզված եմ, որ կգտնվեն ավելի շնորհալիները, որոնք ավելի հաջող կգործեն եւ կիրականացնեն մեր ժողովրդի պահանջմունքները:

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ընդդիմությունը մտադիր է դիմել «լուրջ գործողությունների»

Մարտի 10-ին Հայաստանի դեմոկրատական կուսակցության գրասենյակում կայացավ Ազգային համաձայնության դաշինքի հերթական նիստը, որը նվիրված էր ձեռնարկվելիք առաջիկա գործողություններին, մասնավորապես մարտի 17-ի հանրահավաքին: ԱԺԴ խորհրդի քարտուղար Վիգեն Հակոբյանը հայտնեց, որ ԱԺԴ-ն նախատեսում է անցնել «լուրջ գործողությունների»: Նա, սակայն, հրաժարվեց հաղորդել որեւէ մանրամասնություն:

ՆՏ

Քաղխորհուրդը տարերքի դեմ պայքարի միջոցներ է ձեռնարկում

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ՄԱՐՏ, ՍՆԱՐՔ: Երքաղխորհրդի գործկոմի այսօրվա նիստը հիմնականում նվիրված էր տարերքի դեմ պայքարի միջոցների ձեռնարկմանը: Քննարկվեց մայրաքաղաքը սելավներից պաշտպանելու հարցը, որի կապակցությամբ կոնկրետ հանձնարարություններ տրվեցին շրջգործկոմներին եւ մյուս կազմակերպություններին: Նիստում խոսվեց նաեւ վերջին ամիսներին Երեւանում, հատկապես բնակելի հատվածում հաճախակի դարձած հրդեհների մասին: Քաղպետարանը հակահրդեհային եւ կանխիչ միջոցներ է նախատեսում բնակչության անվտանգությունն ապահովելու համար:

ԵՐԵՎԱՆ

Փորձագետների պնդմամբ, ստացվող մարդասիրական օգնության 13 տոկոսը չի վերահսկվում

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ՄԱՐՏ, ՍՆԱՐՔ: Եվրոպայի զարգացման եւ առողջապահության գործակալության փորձագետների տարածած տվյալների համաձայն, Հայաստան մուտք գործող պարենի, հիմնականում հացահատիկի եւ ալյուրի գրեթե 13 տոկոսը մնում է վերահսկողությունից դուրս: Անցյալ տարվա նոյեմբերից դա կազմեց ավելի քան 20 հազար տոննա, որը մի քանի անգամ գերազանցում է աղետյալ գոտու որոշ քաղաքների համար նախատեսված չափաբաժինը:

Երեւանում գտնվող ծրագրերի կոորդինատոր Վենսան Բակեի խոսքերով, փոխադրումների ժամանակ ընդունված կորուստների միջազգային ստանդարտները չպետք է անցնեն 0,5 տոկոսից: Նա հույս հայտնեց, որ վերահսկողությունից դուրս մնացած եւ «ան հայտ» սյունակում նշված օգնությունը կհայտնաբերվի:

ԱՄՆ

Արեւելյան եւ արեւմտյան ուղղափառ եկեղեցիների գիտաժողով Նյու Յորքում

Նյու Յորքի Հայոց առաջնորդարանից տեղեկացնում են, որ Սուրբ Ներսես Շնորհալի հայ ուղղափառ աստվածաբանական ուսումնարանը մարտի 21-ին կազմակերպում է արեւելյան եւ արեւմտյան ուղղափառ եկեղեցիներին նվիրված գիտաժողով, Նյու Յորքի «Վլադիմիր Կոլեջ» սրահում:

Գիտաժողովում առանձին դասախոսություններով հանդես կգան Վիեննայից աստվածաբանության դոկտոր Մեսրոպ արք. Գրիգորյանը, Մ. Նահանգներից դոկտ. Ջոն Էրիկսոնը, հայր Թեոդոր Պոլչինին, հայր Թադեոս Մալասին:

Գիտաժողովի համանախագահներն են հայր Թովմաս Հոպկոն եւ հայր Կարապետ Քոչաքյանը:

Գիտաժողովն ունի համայնքի մարմին, որի անդամներն են հայր Արշեն Այվազյանը, հայր Նիկոլաս Աղոսոլյուն, հայր Միլտոն Էֆթիմիուն, դոկտ. Սուսան Էշբրուք Հարվեյը եւ Ջոն խորեպիսկոպոս Մենուն:

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ

Ստորագրվեց բուժկադրերի ուսուցմանն առնչվող եռակողմ համաձայնագիր

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ՄԱՐՏ, ՍՆԱՐՔ: Այսօր Հայաստանի առողջապահության նախարարությունում համաձայնագիր ստորագրվեց բուժկադրերի ուսուցման եւ Հայաստանի մանկական պոլիկլինիկաներին դեղորայքի առաքման հումանիտար ծրագրի մասին: Այն ստորագրեցին ՀՀ առողջապահության առաջին փոխնախարար Դերենիկ Դումանյանը, Հայաստանի Կարմիր խաչի ընկերության նախագահ Աշոտ Սարգսյանը, ՀՀ-ում միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ Յուխան Ալանկոն (ՅՈՒՆԻՍԵՖ) եւ Ջոն Լեյնը (Կարմիր խաչի եւ կարմիր մահիկի ֆեդերացիա):

Ծրագիրը կազմված էր երկու մասից. համաշխարհային չափանիշների մակարդակով բժշկական կադրերի ուսուցում եւ անվճար դեղամիջոցների ապահովում, առաջին հերթին մինչեւ 14 տարեկան երեխաների սուր շնչառական եւ փորհարինքային հիվանդությունների դեմ:

Ինչպես «Սնարքին» ասաց առողջապահության փոխնախարար Վահագն Դեմիրճյանը, այդ մարդասիրական ձեռնարկումը ֆինանսավորում է USAID կազմակերպությունը, իսկ ծրագրի կոորդինատորը վերոհիշյալ Կարմիր խաչի ու կարմիր մահիկի միջազգային ֆեդերացիան է:

ՓՐԿԱՐԱՐՆԵՐ

Հայաստանյան «Փրկության հեռախոս»

Արդեն 5 տարի է, ինչ գործում է «Շանթ» փրկարարական ջոկատը, որն ստեղծվել է Երեւանի ճարտարագիտական համալսարանի ուսանողների, դասախոսների եւ Հայաստանի Կարմիր խաչի համատեղ ջանքերով: Այսօր ջոկատին անդամակցում են 50 երիտասարդներ՝ տարբեր բուհերից:

1989 թվականից ի վեր հասարակական հիմունքներով գործող այս կազմակերպությունը լայն գործունեություն է ծավալել մեր հանրապետությունում եւ նրա սահմաններից դուրս տեղի ունեցած աղետների հետեւանքների վերացման եւ փրկարար աշխատանքների ժամանակ: Ջոկատը մասնակցել է Շենգավիթի շրջանում, 15-րդ թաղամասում տեղի ունեցած շենքերի պայթյունների հետեւանքների վերացման եւ փրկարար աշխատանքներին: Վրաստանում տեղի ունեցած երկրաշարժից շատ չանցած նրանք դեպքի վայրում էին: Արփիկի ջրամբարի փլուզումից տուժածներին օգնություն ցույց տվողների առաջին շարքերում «Շանթն» է եղել: Նրանք օգնության են հասնում նաեւ կենցաղային միջադեպերի՝ հրդեհ, փակված դռներ, վերելակի վթարներ եւ այլն, ժամանակ:

Ջոկատի ղեկավարությունը մեծ տեղ է հատկացնում անդամների ֆիզիկական եւ մասնագիտական պատրաստվածությանը: Այդ նպատակով ձեռնարկվում են բոլոր միջոցները համապատասխան մասնագետների հետ փորձի փոխանակման եւ որակավորման կատարելագործման համար: Օրինակ, գերմանացի մասնագետները անց են կացրել բժշկական դասընթացներ, ֆրանսիացիները անցել են առաջին բուժօգնության ծրագիր, որն ավարտած տղաները ստացել են եւրոպական ստանդարտին համապատասխան դիպլոմներ:

Վերջերս արտակարգ իրավիճակների պետական վարչությունը եւ առողջապահության նախարարությունը ստեղծել են «Փրկության հեռախոս» (առայժմ «03») ծառայությունը, որի փրկարար մասնագետները հիմնականում «Շանթի» անդամներն են: Ծրագրի նպատակն է համատեղելով շտապ օգնության օպերատիվ աշխատանքի եւ փրկարարների հարուստ փորձը, ստեղծել արագ արձագանքման մշտապես գործող ծառայություն: Ծառայության օպերատիվ խումբը հերթապահում է Արաբկիրի շտապ օգնության առաջին ենթակայանում: Անհրաժեշտության դեպքում հարկավոր է հավաքել ուղղակի «03», եւ փրկարարների հերթապահ դիսպետչերը դեպքի մասին կհաղորդի օպերատիվ խմբին, որը փրկարար սարքավորումներով կմեկնի ցանկացած հասցեով: Միաժամանակ այնտեղ կժամանի տվյալ շրջանի շտապ օգնության մեքենան: Ծառայությունն անվճար է:

Ամեն օր հերթապահում է հինգ հոգուց բաղկացած խմբերից մեկը, որի կազմի մեջ մտնում են խմբի ղեկավարը, երկու ունիվերսալ փրկարարներ, մեկ լեռնափրկարար եւ մեկ շնավարժ:

«Այս ծառայության համար հաստիքներ տրամադրել է արտակարգ իրավիճակների պետվարչության տարածքային պաշտպանության շտաբը, ասաց ջոկատի նախագահ Արմեն Գյոկյանը: Սա կամավոր փրկարար կազմակերպությունների ուժերը ընդհանուր պետական հովանու տակ հավաքելու բացառիկ փորձ է»:

Իրոք, բացի այն, որ տղաներին հնարավորություն տրվեց օգտագործել իրենց փորձն ու գիտելիքները, ծառայության հերթապահները վարձատրվում են արտակարգ իրավիճակների պետական վարչության կողմից:

Վարչությունը նաեւ ապահովում է նրանց կապը արտասահմանյան մասնագետների հետ, տեխնիկայով, փոխադրամիջոցով, վառելիքով:

«Շուտով, նշեց արտակարգ իրավիճակների պետական վարչության փրկարար ծառայության պետ Սերգեյ Պողոսյանը, ծառայությունը կունենա իր առանձին հեռախոսահամարը, եւ, հետեւաբար, մի փոքր կփոխվի աշխատակարգը: Այսինքն, փրկարարներին միանալու համար այլեւս «03» համարը չի զբաղեցվի»:

Այնպես որ, հետեւեք մեր թերթի համարներին՝ ծառայության մասին լրացուցիչ ինֆորմացիա ստանալու համար:

ՍԱՐԳԻՍ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Վաուչերների առաջին աճուրդը մարտի 21-ին

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ՄԱՐՏ, ՍՆԱՐՔ: Երեւանի ֆոնդային բորսայի ղեկավարությունը որոշեց սկսել հայկական սեփականաշնորհման սերտիֆիկատների գնահատումներ: Վաուչերների առաջին աճուրդային սակարկությունը սկսվելու է մարտի 21-ին:

Երեւանի ֆոնդային բորսայի սակարկության արդյունքները

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ՄԱՐՏ, ՍՆԱՐՔ: Երեւանի ֆոնդային բորսայի սակարկությունում այսօր դոլարի փոխարժեքն աճեց 0,72 դրամով եւ կազմեց 403, 92 դրամ: Բանկային միջնորդները կանխիկ մեկ դոլարի դիմաց այսօր տալիս էին 425 դրամ: Բան 0,46 դրամով աճեց նաեւ ռուսական ռուբլու փոխարժեքը: 1000 ռուբլու դիմաց այսօր տալիս էին 83,60 դրամ:

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության 6 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010 Հանրապետության 47
ֆաքս 562941 AT&T (7 8852) 151065
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Ոճը եւ ձեւավորումը ՊԱՏԵԼ ՊԱԼԼԱՐԵԱՆԻ
Apple Macintosh
համակարգչային սարքավորումը «Ազգ» թերթի
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

«Վերջին տարիներին ստացված ամենաբանկ ժառանգությունը գիտական և կրթական համակարգի հնարավորինս պահպանումը մեր նախարարության նախորդ տարիների խնդիրն էր։ 1994-ից սկսած գիտակրթական ներուժի օգտագործման ուղակի քայլեր են արվում», այսպես սկսեց կառավարությունում երեկ հրավիրված ասուլիսը ՀՀ գիտության և բարձրագույն կրթության նախարար Վարդգես Գնունին։ Նա բազմիցս նշեց, թե մեր մասնագետները (բացառությամբ որոշ ուղղությունների) համապատասխանում են միջազգային ընդունված չափանիշներին։ Ֆիզմաթ գիտությունների ասպարեզում մեր լուրջ հաջողությունները համաշխարհի հարցում զգալի հակակշիռ են ներկայացնում։ Նախարարն ասաց, թե հումանիտար գիտության ի հարցում նախորդ տարիների գործող կարգն այս տարի միարժեքորեն պահպանվել է։ Նա խնդիրը ավելի խոր նկատեց և խոսեց խաղաղ պայմաններում տարվելիք տալու իրավունքի, իսկ պատերազմի ժամանակ օրենքով լուծում գտնելու մասին։ «Ազգային բանակում ծառայելը պիտի լինի քաղաքացիական պարտք և մեր պատվախնդրությամբ պիտի նպաստենք, որ այն դառնա բարոյական արժեք, պատվի գործ և նաև որոշ մարդու հեռանկարի համար», ասաց նա։

Խոսելով հանրապետությանն անհրաժեշտ որոշ մասնագիտությունների պահանջի մասին, պարոն Գնունին տեղեկացրեց, թե խնդիրը որոշ վերանայման կարիք ունի։ Ծրագրված է Երևանի պետական համալսարանում ստեղծել աստվածաբանության ֆակուլտետ։ Այս տարի նաև մեր բուհերի կողմից տրված վկայագրերը այլոց կողմից ճանաչելու գործում։ Արդեն կան մի քանի ուրախալի լուրեր՝ Անգլիայի բժիշկների միությունը ճանաչել է Մխիթար Հերացու բժշկական համալսարանի (անունը վերջերս է հաստատվել) վկայագիրը, Ֆրանսիան՝ ճարտարապետի վկայագիրը, իսկ Սիրիան մեր բարձրագույնի վկայագրերն ամբողջապես։

Բազմիցս, արդեն քանի տարի քննարկված այն խնդրին, թե հանրապետությունում Ռուսական համալսարան պիտի բացվի, թե ոչ և համակշիռ Ամերիկյան համալսարանի, պարոն Գնունին ասաց, թե բանավոր խոսակցությունից այն պաշտոնական գրանցի չի վերածվել դեռևս։ Ի դեպ, նա նշեց, թե Ամերիկյան համալսարանը միայն երկրորդ աստիճանի կրթություն է տալիս-

ԱՍՈՒԼԻՍ

Վարդգես Գնունի. «Ավելի լավ է հարյուր գրագետ, քան 200 կիսագրագետ պատրաստել»

1995-ի սոցտնտեսական ծրագրի թիվ 1 խնդիրը հայագիտության զարգացումն է

նպատակը և քաղաքականությունը պիտի լինեն ազգի նպատակներին ծառայելը, համամարդկային, միջազգային հնչողության տարածելը։ 1995-ի սոցիալ-տնտեսական ծրագրում գերակայությունը հայագիտության զարգացման խնդրին է տրված, և նախարարի ասելով, այն այս տարվա թիվ 1 խնդիրն է։ Երկրորդ կարևոր խնդիրը հանրապետությունում դեղագործության, դեղաբանության զարգացումն է, և 1995-ը վճռորոշ կլինի «ազգային ծրագիր» [illegible]րծող այդ գործում։ Անցյալ տարի Երևանի պետական համալսարանում բացված դեղաբանության ֆակուլտետը ինչ-որ տեղ խնդիրը լուծելու միջոցներից է։

Խոսելով կրթահամակարգի մասին, որի նախարարն ասաց, թե այն հնարավորինս գործում է, և երրորդ տարին է արձակուրդները հանրապետության բնակլիմայական պայմաններին հարմարեցնելով փոփոխվել են ուսումնական պլանները, և ուսուցումը ձևական բնույթ չի կրում։

Խոսելով այս տարվա ընդունելության քննությունների կարգի մասին, պարոն Գնունին նշեց, թե էական փոփոխություն չի նախատեսվում և գործելու է մեզ արդեն 5-րդ տարին ծանոթ կենտրոնացված համակարգը։ Կենտրոնացված համակարգը կրող «տանելու» բազմաթիվ տարիների առավելությունն այս տարի դպրոցական ավարտական քննությունները միավորելու ճանապարհին է, և մարտին պարզ կլինի վերջնական որոշումը։ Ինչ վերաբերում է հայոց լեզվի գրավոր քննությանը, ապա հարցաթերթիկների նմուշների առաջին հազար օրինակն արդեն տպագրվել է, իսկ մայիսի վերջին պատրաստ կլինի ամբողջական ժողովածուն։ Պարոն նախարարը անկարևոր չհամարեց նշել նաև, թե լեզվիմացության ստուգման լավագույն ձևը թելադրությունը չէ և լեզվի տեսչության ու նախարարության կոլեգիայի համատեղ որոշմամբ, այս տարի հայոց լեզվի գրավոր քննությունը հարցաթերթիկ-վարժություններով կանցկացվի։ 6 հարցից բաղկացած հարցաթերթիկները կստուգեն դիմորդի բառիմացությունն ու խոսքիմացությունը։ Հարցաթերթիկ-վարժությունները միջնակարգ դպրոցի անցածի հիման վրա են կազմված և բանասիրական ու ոչ բանասիրական տարբերության տարբերակներ չեն ունենալու։ «Տարբերությունը թող լինի միավորների քանակի մեջ, բացի դրանից մասնագիտական ֆակուլտետներում իրենց տարբերությունն կա նաև բանավոր քննություն»։

Նախարարը տեղեկացրեց նաև, թե զորակոչային տարիքի դիմորդների Խաչատուր Աբովյան մանկավարժական ինստիտուտի մշակույթի ֆակուլտետում բացվելու է օպերետայի բաժին։ Նախարարը հատկապես կարևորեց սրա անհրաժեշտությունը «մեր քաղաքականության խնդիր, ուղղությունը պարզ է պետք։ Անցյալում այս մարզում մնացած մեր լավագույն ավանդույթները պիտի շարունակվեն։ Սա դժվարագույն գործ է և նպատակադրված է աշխատանքը սինթեզել այդ արվեստում մասնագիտացողներին ոչ թե նեղ մասնագիտական ուսումնական ինստիտուտներում պատրաստել, այլ հատկապես այդ բուհում, որտեղ նոր ռեկտորի նշանակումից հետո, լուրջ փոփոխություններ արդեն կան»։

Ի դեպ, խոսելով հանրապետության 600 հազար աշակերտության մասին, նախարարն ասաց, թե դպրոցի խնդիրն ազգային խնդիր է, և այն կարոտ է լուրջ ուշադրության։ Մանկավարժական բուհերում ձևավորված կրթության քաղաքականությունը բարեփոխումների կարիք ունի, որն էլ դպրոցը վերակառուցելու հնարավորություն կընձեռի։ Պատասխանելով Մխիթար Սեբաստացի կրթահամալիրի մասին տրված հարցին, պարոն Գնունին ասաց, թե այն բարձրագույն կրթության և գիտության նախարարության կողմից «համալսարանին համարժեք ֆինանսավորում է ստանում» այն պատճառով, որ գիտափորձ է դրվում։ Արձագանքելով լուսնախարարի պաշտոնակատար Աշոտ Բլեյանի եղեռնի մասին կրթարանում չնշելու մասին որոշմանը, պարոն Գնունին ասաց, թե կրթական ցանկացած աստիճան պարտավոր է պատմությունը լուսաբանել, և որ հայ զինվորի բարոյական նկարագիրը կառուցվում է նաև այդ պատմությանը հաղորդ լինելով։

Ինչ վերաբերում է արտասահմանցի քաղաքացիների մեր հանրապետությունում բարձրագույն կրթություն ստանալու վարձին, պարոն նախարարը նշեց, թե մենք դարձյալ մնում ենք այդ հարցում օրինակելի. «Ռուսաստանի Դաշնության կրթության նախարարությունում կոչ արեցին մնացածներին հետևել մեր հանրապետության օրինակին՝ արտասահմանցիների ուսուցումը կազմակերպել առանց վճարման տարբերության»։ Հայաստան [illegible] քաղաքացիների համար, նախարարի ասելով, հստակ քաղաքականություն պիտի սահմանվի։ Ինչ վերաբերում է ներքին և արտաքին սփյուռքի հայազգի ուսանողներին, ապա նրանց համար սահմանված պետական պատվերը կազմում է 80 տեղ։

Այսօր լուրջ աշխատանք է տարվում։ Իսկ խնդիրը կարելի է լուծել համալսարանի և Բրյուսովի ռուսաց և օտար լեզուների ինստիտուտների համապատասխան ֆակուլտետները միացնելով և մեկ համակարգ ստեղծելով։

Խոսելով կրթության բազմաստիճան համակարգի մասին, նախարարն ասաց, թե կառավարությունը այդ գործընթացը ճարտարագիտական համալսարանում իրագործում է և ոչ [illegible]։ Առաջին աստիճանի ուսուցումը խիստ անհրաժեշտ [illegible] փուլից հետո դարձել է հասանելի։ Երկրորդ աստիճանին տրվել է կարգավիճակ, երկու տարում նեղ մասնագիտացվելով մագիստրոսի աստիճան է շնորհվում, իսկ երրորդ աստիճանը նույն ասպիրանտուրան է, եռամյա ուսուցմամբ, որի ընթացքում ասպիրանտը հասցնում է գիտական ատենախոսություն պատրաստել։ Նախարարը նշեց նաև, թե այս համակարգը մեզ համար խորթ չէ, և կառավարության նախագահությունը օրերս քննարկումից հետո կհաստատի այն։

Անդրադառնալով կրթության «ավելցուկի» հասկացությանը, նա ասաց, որ ընդհանրապես մերժում է այն. «Պետությունը իր պատվերի միջոցով պիտի կրթի ազգը»։

Ինչ վերաբերում է բուհի գծով պետպատվերին, ապա այն նախորդ տարվա համեմատ կրճատվել է 20 տոկոսով։ «Ավելի լավ է 100 գրագետ, քան 200 կիսագրագետ պատրաստենք», ասաց նախարարը։ Կրճատումը դասախոսական կազմին չի սպառնում (6 ուսանողին բաժին է ընկնում 1 դասախոս), ընդհակառակը, նախարարությունը մտահոգ է դասախոսի աշխատավարձի «արժանավայել» բարձրացմամբ, որովհետև այս տարվա բյուջեն հնարավորություն է տալիս դրա մասին խոսել։

Բարձրագույն կրթության և գիտության նախարարը խոսեց նաև լրագրող պատրաստելու կարևոր խնդրի մասին և անհրաժեշտեց համալսարանի ժուռնալիստիկայի ֆակուլտետի բարեփոխումը։ Նա նշեց, թե մանկավարժականի մշակույթի ֆակուլտետում հեռուստալրագրության մեջ արդեն մասնագիտանում են, իսկ առաջիկայում նախատեսվում է Գյումրիին էլ լրագրողի մասնագիտության մի քանի տեղ տալ։

Այն անհանգստությունը, թե գիտնականները լքում են երկիրը, նախարարը մեղմեց ասելով, թե տեխնիկական մտավորականության արտահոսքը 5 տոկոսից չի անցնում։ «Գիտատեխնիկական ներուժ ավելի ճիշտ է դուրս եկել, իսկ ցավ ի սիրտ պիտի ասեմ, որ գնացողներն այնտեղ զբաղվում են ուրիշ գործով»։

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

ԴԵՏՐՈՅԹ

Ալեք Մանուկյանին հանձնվեց Հայաստանի բարձրագույն պարգեւը

«Ինչու՞ են այսքան շատ պարգեւներ եւ վկայագրեր շնորհվում ինձ։ Ինչպե՞ս եմ կարողանալու արդարացնել դրանցով ինձ վրա դրված պարտավորությունները։ Ես այնքան երախտապարտ եմ բոլորին», ասաց իր շնորհակալական խոսքի ընթացքում ՀԲԸՄ ցկյանս նախագահ սըր Ալեք Մանուկյանը մարտի 3-ի երեկոյան Սաութֆիլդի (Միչիգան) Սուրբ Հովհաննեսի անվան Հայկական մշակույթի դահլիճում, որտեղ պերճաշուք ճաշկերույթ տրվեց նրան Հայաստանի Հանրապետության Ազգային հերոսի բարձրագույն վկայագրով պարգեւատրելու առթիվ։

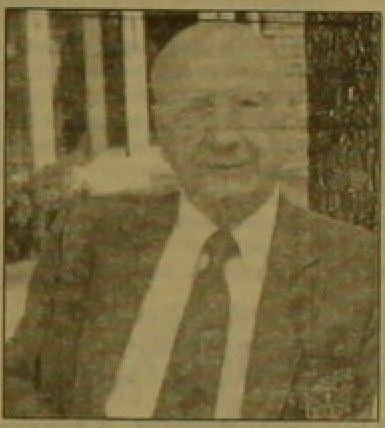

Վկայագիրն ու ՀՀ քաղաքացիության անձնագիրը, ներկաների հոտնկայս ծափահարությունների ներքո, նրան հանձնեց ՀՀ խորհրդարանի նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը։ Նրա ելույթից առաջ հանդիսատեսներին ներկայացվեց տեսաերիզային մի ժապավեն, որտեղ հնչում էր անցյալ տարվա ՀԲԸՄ-ի համագումարի ընթացքում ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի խոսքն Ալեք Մանուկյանին այդ բարձր կոչումով պարգեւատրելու մասին։

Հայաստանի պետհամալսարանի ռեկտոր Ռադիկ Մարտիրոսյանը, որն ԱՄՆ-ում էր գտնվում պրոռեկտոր Ռաֆայել Մաթեւոսյանի հետ նույն առիթով, Մանուկյանին հանձնեց համալսարանի պատվավոր դոկտորի աստիճանը։

Ամբողջ երեկոն, որը հումորով համեմված մանրապատումներով եւ անբերի վարեց ՀԲԸՄ-ի նախագահ ազնվափայլ տիկին Լուիզ Մանուկյան-Սիմոնը, վերածվեց յուրատեսակ մի տոնախմբության, որի ընթացքում արժանի գովասանքի ու դրվատանքի բազում խոսքեր հնչեցին սըր Ալեք Մանուկյանի հասցեին։

Հայրենիքի բարձրագույն կոչումի եւ շքանշանի հանձնմանը հետեւեց ԱՄՆ-ի օդուժի կողմից ԱՄՆ-ի պետական դրոշի հանդիսավոր հանձնումը նրան։ Դրոշակակիրների առաջնորդությամբ մի ամբողջ շարք ականավոր դասախոսներ, մանկավարժներ ու պրոֆեսորներ իրենց դոկտորի համապատասխան համազգեստներով, մուտք գործեցին դահլիճ։ Նրանց թվում էին եղել Ալեք Մանուկյանը, Սուրբ Հովհաննես եկեղեցու հոգեւոր հովիվ՝ Հայր Պարեւ Երիցյանը, Ռադիկ Մարտիրոսյանն ու Ռաֆայել Մաթեւոսյանը (Հայաստանի պետհամալսարանից), Կարլոս Պետրոսյանը (Ուեյնի համալսարանից), Չարլզ Չեմպրզն ու Ռիչարդ Մարքուրզերը (Լոուրենսի տեխնոլոգիական համալսարանից), Սոնդրա Օ՛Նիլը (Ուեյնի համալսարանի ազատ արվեստների քոլեջից), Արա Պողը (Միչիգան-Աննա Արբորի համալսարանի դեղագործական մասնաճյուղից), եւ Գեւորգ Բարդակյանը (նույն համալսարանի Մարի Մանուկյան ամբիոնից)։

ԱՄՆ-ի եւ ՀՀ պետական հիմների կատարումից եւ Հայր Պարեւի կողմից աղոթքի արտասանումից հետո մեծահարգ պրոֆեսորները ողջույնի խոսքեր ասացին հոբելյարի հասցեին։ Պարոն Բարդակչյանը գովաբանեց նպաստակին ծառայելու Մանուկյանի հստակ պատկերացումը։ Պարոն Մարտիրոսյանը խոսեց Հայաստանին ի նպաստ կատարած Մանուկյանի բազում ծառայությունների մասին, Սոնդրա Օ՛Նիլը շեշտը դրեց հատկապես նրա «կենսունակ ոգու» վրա։ «Այդ ոգին է, որ նրան մղում է աջակցելու ոչ միայն հայկական համայնքին կամ ԱՄՆ-ին, այլ ընդհանրապես ամբողջ աշխարհին», ասաց նա։ Չարլզ Չեմպրզն անդրադարձավ Մանուկյանի համեստությանն ու կառավարելու ունակությանը, նշելով, որ նրա կյանքը պետք է շատերի համար ուսանելի լինի։ Նա Մանուկյանին ներկայացրեց վկայագիր երկարամյա ծառայությունների եւ կրթական վաստակի համար։ Պարոն Արա Պողը, խոսելով Միչիգանի համալսարանի ռեկտոր՝ Ջեյմս Դուդերստադի անունից, ընթերցեց վերջինիս նամակը, որի մեջ գովեստով է արտահայտվել Մանուկյանի արտակարգ ձեռներեցությունների եւ նրա կողմից համալսարանում Մանուկյան ամբիոնների բացման մասին։

Ապա տիկին Մանուկյան Սիմոնը հերթով ներկայացրեց հանդիսությանը ներկա գտնվող հյուրերին։ ՀԲԸՄ-ի բազմաթիվ անդամներ էին ժամանել այդ առիթով տարբեր երկրներից ու քաղաքներից՝ Մոնրեալից, Տորոնտոյից, Դամասկոսից, Լոս Անջելեսից, Սան Ֆրանցիսկոյից, Վաշինգտոնից, Չիկագոյից եւ Նյու Յորքից։

Հանդիսության երկրորդ մասում հնչեցին սոպրանո Նիկոլ Փիլիպոսյանի երաժշտական անզուգական կատարումները։ Նրան դաշնամուրի վրա ընկերակցել է Սյուզան Քիփ Գրեյը։ Տիկին Փիլիպոսյանը, որը ելույթներ է ունեցել ԱՄՆ-ի ամենատարբեր օպերային թատրոններում, արվեստագետի իր ստեղծագործական կարիերան սկսել է Ալեք Մանուկյանի կողմից հիմնված ՀԲԸՄ-ի Արամ Խաչատրյանի անվան երաժշտական միջազգային մրցանակը վաստակելուց հետո։ Իր կատարումների ընթացքում տիկին Փիլիպոսյանը առիթն օգտագործելով ջերմ շնորհակալություններ հայտնեց սըր Մանուկյանին։

Այնուհետեւ տիկին Մանուկյան Սիմոնը խոսքը տվեց իր վաղեմի ընկերոջ՝ Միչիգանից սենատոր Կարլ Լեւինին, որն էլ իր ելույթում ասաց, որ մի քանի օր առաջ Մանուկյանի մասին դրական նշումներ է կատարել կոնգրեսական արձանագրությունների գրքում։ Նա մեջբերումներ կատարեց իր գրառումներից, ապա խոսեց Մանուկյանի արտասովոր կյանքի, եւ նրա գերդաստանի՝ տիկին Մարի Մանուկյանի, Լուիզ Սիմոնի, Ռիչարդի եւ թոռների մասին, եզրափակելով իր ելույթը հետեւյալ խոսքերով. «Մանուկյանը ոչ միայն Հայաստանի, այլ նաեւ Ամերիկայի ազգային հերոսն է»։

Շնորհավորական ջերմ խոսքեր ասվեցին նաեւ ԱՄՆ-ում ՀՀ դեսպան Ռուբեն Շուգարյանի կողմից, որն ի միջի այլոց նշեց, որ Մանուկյանն ամբողջ կյանքի ընթացքում ձեռք է մեկնել կարիքավորներին առանց ակնկալելու որեւէ վարձատրություն, որն ի վերջո եկել է հանձին ազատ ու անկախ Հայաստանի։ «Հանձնելով Հայաստանի ազգային հերոսի կոչումը նրան, մենք այն փաստորեն հանձնում ենք ամբողջ հայ ժողովրդին», ասել է նա։

Տիար Ալեք Մանուկյանի շնորհակալական խոսքերով էլ եզրափակվեց այս խիստ հիշարժան միջոցառումը։

Սեփ. թղթ., Դետրոյթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային փոխադրող

«Հայկական Ավիաուղիներ»

ավիաընկերությունը հայտնում է, որ ապրիլի 3-ից կգործի կանոնավոր չվերթ

Երեւան - Սոֆիա - Երեւան

չվերթը կկատարվի *«Զվարթնոց»* օդանավակայանից։

Չվերթները կայանալու են ամեն երկուշաբթի։

Տոմսերը կարելի է ձեռք բերել ավիաընկերության գլխավոր գործակալությունից։

Հասցեն Մաշտոցի պող. 15

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

1941–1945

Հաղթանակի 50-ամյակի առթիվ

Ստալինգրադի եւ Կովկասի ճակատամարտերը հայ ժողովրդի պատմական ճակատագրում

Գերմանիայի գերագույն հրամանատարության օպերատիվ ղեկավարման շտաբի պետ, գեներալ-գնդապետ Ալֆրեդ Իոդլը Կովկասի ճակատամարտն սկսվելուց 5 օր անց զորակայանի խորհրդակցությունում Հիտլերին պաշտոնապես հայտարարեց. «Կովկասի ճակատագիրը վճռվում է Ստալինգրադի մոտ» եւ առաջարկեց կովկասյան ուղղության ուժերի մի մասը փոխադրել Ստալինգրադ:

Վերմախտի գերագույն գլխավոր հրամանատարության շտաբում կարծիք է եղել, որ քանի դեռ կանգնած է Ստալինգրադը, կկանգնի նաեւ Կովկասը: Սակայն, այդ կարծիքին հակառակ, Հիտլերը լիովին համակված էր Կովկասին հնարավորին չափ շուտ տիրելու մարմաջով, որը հեղուկ վառելիքի ու տարբեր յուղերի արդյունահանման ու վերամշակման գլխավոր բազան էր:

Կովկասին տիրելու միջոցով Հիտլերը մտադրվել էր լուծել ռազմավարական 3 կարեւոր խնդիր. առաջին, խորհրդային Միությանը զրկել նավթամթերքի իր գլխավոր բազայից, երկրորդ, նրա նավթի պաշարներն օգտագործելով, հարձակողական խոշոր գործողություններ ծավալել Անդրկովկասից դեպի Թեհրան, Բաղդադ եւ Սուեզի ջրանցքի շրջան, որտեղ կենտրոնացած էին անգլիական զորքերը, երրորդ, երկրի հարավում փակել Պարսից ծոցի, Իրանի եւ Կասպից ծովի միջոցով արեւմտյան դաշնակիցների հետ Խորհրդային Միության կապի միակ ուղին: Հյուսիսային ծովային ուղուց հետո այդ ուղին երկրորդ տեղն էր գրավում ԱՄՆ-ից եւ բրիտանական կայսրության երկրներից զենքի ու ռազմավարական հումքի ներկրման գծով:

1942 թ. ապրիլի 5-ին Հիտլերը ստորագրեց թիվ 41 դիրեկտիվը, որտեղ գրված էր. «Գլխավոր խնդիրն այն է, որ պահպանելով իրավիճակը կենտրոնական հատվածում, հյուսիսում գրավենք Լենինգրադը եւ ցամաքային կապ հաստատենք ֆինների հետ, իսկ ռազմաճակատի հարավային թեւում ճեղքենք դեպի Կովկաս... որպեսզի այնուհետեւ գրավենք Կովկասի նավթաբեր շրջանները եւ հատենք Կովկասյան լեռնաշղթան»:

Ռայխի պարագլուխները հույս ունեին Կովկասի գրավումից հետո լուծել եւս մեկ ծգծգված խնդիր՝ Թուրքիային ստիպել պատերազմ սկսել Խորհրդային Միության դեմ:

Այս բոլոր հանգամանքներով էր թելադրված այն փաստը, որ հիտլերյան հրամանատարությունը որոշեց իր բոլոր հարվածային ուժերը կենտրոնացնել Կովկասի ուղղությամբ: Իսկ ինչ վերաբերում էր Ստալինգրադի ուղղությանը, հրամանատարությունը գտնում էր, որ որպես օժանդակ ուժ բավարար կլիներ միայն Պաուլյուսի 6-րդ բանակը: Սակայն, ինչպես իր հուշերում նշել է Խորհրդային Միության մարշալ Ա. Վասիլեւսկին, խորհրդային քաղաքական ու ռազմական ղեկավարությունը ճիշտ էր սահմանել Ստալինգրադի եւ ընդհանուր առմամբ Ստալինգրադի ուղղության նշանակությունը: Ղեկավարությունը կանխատեսել էր, որ պատերազմի տվյալ փուլում հենց այստեղ կծավալվի վճռական ճակատամարտը: Հետագա իրադարձությունները ցույց տվեցին, որ Ստալինգրադի ուղղությունը օժանդակից վերածվել է գլխավոր ուղղության, եւ հակառակորդը ստիպված եղավ Կովկասի ուղղությունից վերցնել մի ամբողջ տանկային բանակ եւ փոխադրել Ստալինգրադի մերձակայք, հուսալով այն գրավել տանկային նոր խոյահարմամբ:

1942 թ. հուլիսի 23-ին Հիտլերի ստորագրած Կովկասի գրավման ծրագիրը կրում էր «Էդելվեյս» պայմանական անվանումը: Ըստ այդ ծրագրի, նախատեսվում էր առաջին փուլում գրավել Հյուսիսային Կովկասը, իսկ երկրորդում՝ Անդրկովկասը:

Գերմանական հրամանատարությունը հույսը դրել էր ոչ միայն իր հարվածային խմբավորման զորության վրա, այլեւ այդ բազմազգ երկրամասի ժողովուրդների հակախորհրդային, հակառուսական տրամադրությունների, ազգամիջյան հակամարտությունների վրա:

Հանուն Կովկասի պաշտպանության վճռականորեն ոտքի կանգնեց նաեւ հայ ժողովուրդը: Նրա երեք ազգային դիվիզիաներ՝ 89-րդը, 408-րդը եւ 409-րդը խորհրդային զորքերի հետ մեկտեղ մարտնչում էին Հյուսիսային Կովկասի համար: 408-րդ հայկական հրաձգային դիվիզիան կենաց մահու կռիվ ծավալեց Տուապսե քաղաքի մատույցներում, բայց թշնամուն չթողեց ծովի ափ դուրս գալ, փակելով Սոչիի ուղղությամբ նրա հարձակման ուղին: Կովկասի ճակատամարտում զենքը ձեռքներին մարտնչում էին հայ ժողովրդի հարյուր հազարից ավելի որդիներ ու դուստրեր: Վլադիմիր Կարպովը իր «Զորավարը» գրքում հետեւյալ տվյալներն է բերում Կովկասի ճակատամարտին Անդրկովկասի ժողովուրդների մասնակցության մասին:

«Միայն Անդրկովկասի ռազմաճակատի կազմում, գրում է նա, „1942 թ. հուլիսին կային 75108 հայ, 71464 վրացի, 66161 ադրբեջանցի»:

Տասնյակ հազարավոր հայեր էին մարտնչում Հյուսիսային Կովկասի ռազմաճակատի զորքերում: 1943 թ. օգոստոսի 31-ի նամակում, որը հասցեագրված էր Հայաստանի ղեկավարությանը, Հյուսիսային Կովկասի ռազմաճակատի հրամանատար, գեներալ-գնդապետ Ի. Պետրովը, ռազմական խորհրդի անդամ, գեներալ-մայոր Ի. Բայուկովը եւ քաղվարչության պետ, գեներալ-մայոր Վ. Եմելյանովը գրում էին. «Կովկասի պատմական ճակատամարտում... Հյուսիսային Կովկասի եւ Անդրկովկասի մյուս ժողովուրդների հետ մեկտեղ ակտիվորեն մասնակցում էր հայ ժողովուրդը, որը ռազմաճակատ է ուղարկել իր լավագույն որդիներին:

Նամակում այնուհետեւ նշվում էր, որ միայն Կուբանի վերջին ճակատամարտերի ընթացքում մարտերում աչքի ընկած 1200-ից ավելի հայ մարտիկներ ու սպաներ պարգեւատրվել են Խորհրդային Միության շքանշաններով ու մեդալներով:

Ստալինգրադի ճակատամարտին մասնակցում էր հայկական հրաձգային երկու դիվիզիա: Առաջինը 76-րդ լեռնահրաձգային դիվիզիան էր, որը ծնունդ էր առել Հայաստանում դեռ քաղաքացիական պատերազմի տարիներին եւ Կարմիր բանակում առաջին հայկական դիվիզիան էր: Երկրորդը՝ Լենինականից Ստալինգրադ ուղարկված 136-րդ հրաձգային դիվիզիան էր: Մարտերի սկզբնական փուլում երկու դիվիզիաներում հայ ռազմիկները կազմում էին անձնակազմի 60-70 տոկոսը: Երկու դիվիզիաներն էլ տոկունության, ռազմիկների հերոսության համար վերափոխվեցին գվարդիական դիվիզիաների. 136-րդը դարձավ 15-րդ գվարդիական, իսկ 76-րդը՝ 51-րդ գվարդիական:

Ստալինգրադը ոչ միայն տոկաց, այլեւ 1942 թ. նոյեմբերի 19-ին խորհրդային զորքերը ռազմաճակատի այդ ուղղությամբ եւս անցան հուժկու հակահարձակման, որը Հայրենական մեծ պատերազմի ընթացքում արմատական բեկման սկիզբը դրեց: Դրանով կանխորոշվեց նաեւ Կովկասի ճակատամարտի ելքը, որը տեւեց 15 ամիս եւ ավարտվեց 1943 թ. հոկտեմբերին:

Ստալինգրադի եւ Կովկասի ճակատամարտերի ընթացքում Թուրքիայի կառավարող շրջանակները ուշիուշով հետեւում էին խորհրդա-գերմանական ռազմաճակատի հարավային թեւում ծավալված իրադարձություններին: Ամեն օր սպասելով ԽՍՀՄ-ի դեմ Թուրքիայի պատերազմի մեջ մտնելուն, Հիտլերը անդադար հարցնում էր իր դիվանագետներին. «Ինչպե՞ս է թուրքերի վիճակը, ինչո՞ւ են նրանք հապաղում»: Նրանք զեկուցեցին, որ Թուրքիայի վարչապետ Սարաջօղլուի հետ Գերմանիայի դեսպանի զրույցից պարզվել է, որ «որպես թուրք, նա կրքոտ կերպով ցանկանում է Ռուսաստանի ոչնչացումը... Ռուսական խնդիրը կարող է լուծվել Գերմանիայի կողմից, եթե սպանվի Ռուսաստանում ապրող բոլոր ռուսների առնվազն կեսը»:

Ֆաշիստական կայսրության պարագլուխների Նյուրնբերգյան դատավարության ժամանակ միջազգային ատյանին ներկայացվեցին Արեւելյան տարածքների ռայխնախարար Ալֆրեդ Ռոզենբերգի «Կովկասյան թղթապանակից» առնված մի քանի կարեւոր փաստաթղթեր: Դրանցից մեկը՝ Ռոզենբերգի «Կովկասի վերափոխման մասին» զեկուցագիրն է: Այն գրված է 1942 թ. հուլիսի 27-ին, այսինքն, Հյուսիսային Կովկասում գերմանական զորքերի ներխուժումից երկու օր անց: Այդ փաստաթղթում ուղղակի ասված է. «Գերմանիայի քաղաքականության նպատակն է ինչպես քաղաքական, այնպես էլ ռազմական առումով, տիրապետություն հաստատել Կովկասի եւ հարավից նրան սահմանակից երկրների նկատմամբ»:

Կովկասի վերափոխման ինչպիսի՞ ծրագիր էր առաջարկում Ռոզենբերգը: Նա անմիջապես ընդգծում էր. «Կովկասի ժողովուրդներից ոչ մեկը իր ինքնուրույն գոյությունն ապահովելու ուժ չունի... միայն ուժեղ, մեծ Գերմանական կայսրության պաշտպանությունը կարող է ապահովել նրանց գոյությունը»: Քանի որ օկուպացված խորհրդային տարածքներում կառավարում էին կայսերական կոմիսարները, Ռոզենբերգը գտնում էր, որ կառավարման այդ ձեւը Կովկասին համար չէ, քանզի դա կարող է կովկասյան ժողովուրդների դժգոհությունը հարուցել: Նա առաջարկում էր օգտագործել «Վրաստան երկիր», «Հայաստան երկիր» եւ նման տերմիններ, իսկ այդ երկրների գերմանացի կառավարիչներին անվանել ոչ թե «գլխավոր կոմիսարներ», այլ «երկրի հովանավորներ», «երկրի փոխարքաներ» կամ «երկրի ռեզիդենտներ»:

Հետեւաբար, Կովկասի ժողովուրդները չպետք է ունենային ոչ ինքնուրույն պետական մարմիններ, ոչ էլ սեփական զինված ուժեր: Միակ բանը, որ թույլատրվում էր ստեղծել, տեղաբնակներից կազմված, բայց գերմանացիներին ենթակա ոստիկանությունն էր: Որպես հաղորդակցման միակ լեզու՝ Ռոզենբերգն առաջարկում էր կիրառել գերմաներենը: Լիակատար հանդուրժողություն էր թույլատրվում միայն կրոնի բնագավառում, այն էլ «մասնավորապես մահմեդականների հանդեպ»: Հատկանշական էին Ռոզենբերգի զեկուցագրի հետեւյալ տողերը. «Մահմեդական լինելով, ադրբեջանցիները բնական մշակութային հակում ունեն դեպի թուրքերը, որոնց լեզվով իրենք խոսում են»: Նա գտնում էր, որ «թյուրքական եւ պանթյուրքիստական գաղափարները ... կարող են ստանալ քաղաքական բնույթ: Ուստի քաղաքական տեսանկյունից կարեւոր է, որ Ադրբեջանի եւ Թուրքիայի միջեւ գտնվում է Հայկական սարահարթը: Քրիստոնյա հայերը դարեր ի վեր թուրքերի թշնամիներն են»:

Այսպիսով, գերմանացիները թուրքական կայսրության վերնախավին հասկացրին, որ օգտագործելով թյուրքական եւ պանթյուրքիստական գաղափարները, կարելի է վերջնականապես լուծել «հայկական հարցը» երկրորդ աշխարհամարտի ընթացքում: Բայց տոկաց Ստալինգրադը, որի շնորհիվ փրկվեց նաեւ Անդրկովկասը եւ գոյատեւեց հայ ժողովուրդը:

[illegible]
Պատմագիտության դոկտոր
ՀՀ գիտության վաստակավոր գործիչ

ԱՊՐԻԼ 24

Եղեռնի 80-ամեակի ոգեկոչման մարմին Կալիֆորնիայում

Հայկական Ցեղասպանութեան 80-ամեակի առիթով նախաձեռնող մարմնի հրաւէրին ընդառաջելով գաղութի մէջ գործող կազմակերպութիւններ ու միութիւններ մասնակցելով կազմակերպչական ոգեկոչման մարմնին առաջադրեցին մասնակցիլ ծրագիրներու մշակումին ու գործադրումին 80-ամեակը միացեալ ջանքերով նշելու 1995-ի Ապրիլ ամսուան ընթացքին:

Արդ այս հաղորդագրութեամբ կու գանք ներկայացնելու ոգեկոչման մարմինը ներկայացնող այդ կազմակերպութիւններն ու միութիւնները.

Հիւսիսային Ամերիկայի Արեւմտեան Թեմ, Արեւմտեան Ամերիկայի Ազգային Առաջնորդարան, Հայ Աւետարանական Համայնք, Հայ Կաթողիկէ Համայնք, Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւն, Ռամկավար Ազատական Կուսակցութիւն, Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութիւն, Թէքէեան Մշակութային Միութիւն, Համազգային Հայ Մշակութային Ընկերակցութիւն, Նոր Սերունդ Մշակութային Միութիւն, Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւն, Հայ Օգնութեան Միութիւն, Հայ Տարեցներու Միութիւն, Հայրենակցական Միութիւններու Միացեալ Միութիւն, Իրանահայ Միութիւն, Վահագն Մշակութային Հիմնարկութիւն, Ամերիկահայ Քաղաքացիներու Լիկա, Հայ Ընտանեկան Միութիւն, Հայ Շրջանաւարտից Միութիւն, Հայ Կրթական Հիմնարկութիւն, Հայկական Համագումար, Վարդանանց Ասպետներու Համախմբում, Համազգային Հայագիտական Միութիւն (NAASR), Համախարբերդցիական Հայրենակցական Միութիւն, Համավասպուրականի Հայրենակցական Միութիւն, Մուսա Լեռ Հայրենակցական Միութիւն, «Սիս»-ի Հայրենակցական Միութիւն:

Ոգեկոչման Մարմնի Գործադիր Յանձնախումբը 80-ամեակի [illegible]

Եղեռնի 80-ամեակի Ոգեկոչման Գործադիր Յանձնախումբ

ԵԿԵՂԵՑԻ

Մայր աթոռ Ս. Էջմիածնի եպիսկոպոսներն իրենց պաշտոններով

Ամենայն հայոց կաթողիկոսի ընտրության համար թեեւ կարող են թեկնածու ներկայանալ Հայ առաքելական եկեղեցու բոլոր եպիսկոպոսները, սակայն գոնե մոտիկ անցյալից եկած սովորույթներն այդ պաշտոնում նախընտրել են տեսնել, որ Մայր աթոռ Ս. Էջմիածնի միաբաններից, նրան ենթակա թեմերից ու նվիրապետական մյուս աթոռներից Երուսաղեմի ու Կոստանդնուպոլսի միաբանություններից եպիսկոպոսները միայն ընտրվեն: Նրանք այն եպիսկոպոսներն են, որոնք իրենց ձեռնադրությունն ստացել են Ամենայն հայոց կաթողիկոսի կողմից (մեր եկեղեցու օրենքով՝ միայն կաթողիկոսները կարող են եպիսկոպոսական ձեռնադրություն կատարել): Երջանկահիշատակ Վազգեն Ա. կաթողիկոսն իր 39 տարի տեւած գահակալության ժամանակաշրջանում ձեռնադրել է 65 եպիսկոպոսի, որոնցից 18-ն այժմ վախճանվել են, իսկ երկուսը կարգալույծ են եղել: Ստորեւ ներկայացնում ենք մյուս 45 եպիսկոպոսների ցուցակը՝ իրենց զբաղեցրած պաշտոններով եւ ձեռնադրության տարեթվերով:

1957. 1. Տ. Բաբկեն եպս. Վարժապետյան-Նախկին առաջնորդ Կալիֆորնիայի (Արեւմտյան) թեմի, այժմ Վաշինգտոնում

1958. 2. Տ. Գնել արք. Ճերեճյան-Բեյրութ, այժմ Դամասկոսի առաջնորդ

1962. 3. Տ. Թորգոմ արք. Մանուկյան-Պատրիարք Երուսաղեմի եւ տեղապահ Մայր աթոռի

4. Տ. Հուսիկ արք. Սանթուրյան-Լուսարարապետ Ս. Էջմիածնի

1964. 5. Տ. Տիրայր արք. Մարտիկյան-Առաջնորդ Ռումինիայի եւ Բուլղարիայի

1965. 6. Տ. Հակոբ արք. Վարդանյան-Պատրիարքական փոխանորդ Երուսաղեմի

7. Տ. Շահե արք. Աճեմյան-Նախկին միաբան Երուսաղեմի, Երուսաղեմ

8. Տ. Զավեն արք. Չինչինյան-Առաջնորդ Եգիպտոսի

1966. 9. Տ. Գարեգին արք. Գազանճյան-Պատրիարք հայոց Թուրքիայի

10. Տ. Շահան արք. Սվաճյան-Փոխանորդ պատրիարքության հայոց Թուրքիայի

1967. 11. Տ. Վաչե արք. Հովսեփյան-Առաջնորդ Միացյալ Նահանգների Արեւմտյան թեմի

1973. 12. Տ. Գյուտ արք. Նագգաշյան-Կաթողիկոսական պատվիրակ Արեւմտյան Եվրոպայի, Փարիզ

13. Տ. Արտեն արք. Բերբերյան-Առաջնորդ Գուգարաց թեմի, Հայաստան

14. Տ. Նարեկ եպս. Շաքարյան-Նախկին առաջնորդ Շիրակի թեմի, այժմ Փարիզ

15. Տ. Գեւորգ եպս. Սերայդարյան-Առաջնորդ Վրաստանի հայոց

16. Տ. Հմայակ եպս. Ինթոյան-Անպաշտոն, Միացյալ Նահանգներ

17. Տ. Արիս եպս. Շիրվանյան-Կալիֆորնիա

18. Տ. Ներսես արք. Պոզապալյան-Դիվանապետ Մայր աթոռի, Ս. Էջմիածին

1976. 19. Տ. Կյուրեղ եպս. Գաբիկյան-Տեսուչ Ս. Թարգմանչաց վարժարանի, Երուսաղեմ

20. Տ. Դավիթ արք. Սահակյան-Լուսարարապետ Երուսաղեմի պատրիարքության

1982. 21. Տ. Եղիշե արք. Գիզիրյան-Հայրապետական պատվիրակ եւ առաջնորդ Լոնդոնի

22. Տ. Ոսկան արք. Գալֆայան-Առաջնորդ Հունաստանի

23. Տ. Աղան արք. Պալիոզյան-Առաջնորդ Ավստրալիայի եւ Նոր Զելանդիայի հայոց

24. Տ. Նորվան եպս. Զաքարյան-Առաջնորդական փոխանորդ Լիոնի, Ֆրանսիա

25. Տ. Ավագ արք. Ասատուրյան-Առաջնորդ Իրաքի հայոց

1983. 26. Տ. Գրիգորիս արք. Բունիաթյան-Առաջնորդ Շիրակի թեմի

27. Տ. Գարեգին արք. Ներսիսյան-Առաջնորդական փոխանորդ Արարատյան հայրապետական թեմի

28. Տ. Անանիա եպս. Արապաճյան-Տեսուչ հոգեւոր ճեմարանի, Ս. Էջմիածին

1984. 29. Տ. Տաթեւ արք. Ղարիբյան-Առաջնորդ Բրազիլիայի հայոց

1985. 30. Տ. Սեպուհ արք. Գրիգորյան-Հայրապետական պատվիրակ կենտրոնական Եվրոպայի

31. Տ. Մեսրոպ արք. Մութաֆյան-Փոխանորդ պատրիարքության հայոց Թուրքիայի

1988. 32. Տ. Վաղարշ եպս. Խաչատուրյան-Տեսուչ Ս. Հարություն տաճարի, Երուսաղեմ

33. Տ. Վահե եպս. Թոփալյան-Տեսուչ Ամմանի եւ շրջակայքի, Հորդանան

34. Տ. Սեւակ եպս. Ղարիբյան-Տեսուչ Ս. Հրեշտակապետաց վանքի, Երուսաղեմ

35. Տ. Տիրան արք. Կյուրեղյան-Առաջնորդ Ռուսաստանի հայոց, Մոսկվա

36. Տ. Աստղիկ եպս. Արիստակեսյան-Նախկին առաջնորդ Սյունյաց թեմի, այժմ խմբագիր «Էջմիածին» ամսագրի

37. Տ. Պարգեւ եպս. Մարտիրոսյան-Առաջնորդ Արցախի թեմի

1990. 38. Տ. Գիսակ եպս. Մուրադյան-Առաջնորդ Արգենտինայի հայոց

39. Տ. Խաժակ արք. Պարսամյան-Առաջնորդ Միացյալ Նահանգների Արեւելյան թեմի, Նյու Յորք

40. Տ. Հակոբ եպս. Գլըճյան-Առաջնորդ Ուրուգվայի հայոց

41. Տ. Հովնան արք. Տերտերյան-Առաջնորդ Կանադայի հայոց

1992. 42. Տ. Հուսիկ եպս. Պաղտասարյան-Կալվածոց տեսուչ Երուսաղեմի

43. Տ. Տարոն եպս. Ճերեճյան-Առաջնորդական փոխանորդ Մարսելի, Ֆրանսիա

44. Տ. Գարեգին եպս. Պեքճյան-Առաջնորդ Գերմանիայի հայոց

45. Տ. Վիգեն եպս. Այգազյան-Առաջնորդ Շվեյցարիայի, Ժնեւ:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Միջազգային

Իսրայելցիների եւ պաղեստինցիների միջեւ կայացած բանակցությունները վերածվել են յուրատեսակ մի երկխոսության ... խուլերի միջեւ: Յիցխակ Ռաբինը շարունակ կրկնում է այն միտքը, որ Յասեր Արաֆաթը բավարար միջոցներ չի գործադրում վերահսկելու ու սանձելու ահաբեկչությունը: Մինչ-կել Պաղեստինի ազատագրական կազմակերպության բոլոր անդամների գործունեությունը, արգելել բոլոր տեսակի բռնությունները», սակայն ինչպե՞ս է հնարավոր նրան կամ Պաղեստինի ազգային իշխանություններին առաջին առնել խուժանի դեմ կատարված ամեն մի ա-հոսանքին իրենց ենթարկյալ դաս կանելության համար»: Իրականում Պաղեստինի ազգային իշխանությունների 16.200 անվտանգության աշխատակիցները ոչ մի ձեւով պատրաստված չեն քաղաքացիական, միջազգային կամ ռազմական օրենքներով, քանի որ նրանց գործունեությունը կարգավորող «դեսու-

ԳԱԶԱ

Խաղաղության գործընթացը ճգնաժամի մե՞ջ

Պաղեստինցիների համբերությունն էլ սահման ունի

դեռ Արաֆաթը պնդում է, որ անում է ամենը, ինչ կարող է: Երկուսի պարբերաբար անցկացվող հանդիպումների «սեղանի» բնույթ են կրում: Նրանք, ըստ երեւույթին, այդ գրույցների ընթացքում իրար չեն լսում: Այսպիսի եզրակացության է հանգում «Էկոնոմիստ» (փետրվարի 24) շաբաթաթերթի մեկնաբանը: Արաֆաթը առավել հստակ ձեւակերպում է մեկնում այդ հանդիպումներին. ա) Իսրայելի ռազմական միավորների դուրս բերում արեւմտյան ափի տարածքներից, բ) Իսրայելի բանտերում ավելի քան 7000 պաղեստինցիների ճակատագրի հարցը, գ) բնակեցված շրջաններում իսրայելական ճամբարների կառուցման դադարեցնելու հարցը, եւ դ) ազատ միջանցքի բացումը Գազայի պաղեստինյան ինքնավար անկլավների եւ Երիխովի միջեւ: Բայց ամենից առաջ նա ցանկանում է, որ Իսրայելն ի վերջո բաց անի սահմանը Իսրայելի եւ բռնագրաված տարածքների միջեւ, որի հետեւանքով 45 հազար պաղեստինցիներ զրկվել են անգործ եւ պաղեստինյան վճռականորեն տնտեսության համար այդ փաստը օրական 17 միլիոն դոլար է նստում տնտեսության վրա: Իսրայելն առայժմ այս բոլոր հարցերին մի պատրաստի պատասխան է տալիս իր արտգործնախարար Շիմոն Պերեսի բերանով. «Երբ դուք կարողանաք զսպել ահաբեկիչներին, մենք կկատարենք մեր բոլոր խոստումները»:

Հայտարարելով, որ խաղաղության գործընթացը ճգնաժամի մեջ է, փետրվարի սկզբներին կայացած հանդիպումից անմիջապես հետո, Արաֆաթը կոչ է արել խաղաղության «հովանավորներին» Ամերիկային, Ռուսաստանին եւ Նորվեգիային, իր անունից միջամտելու Իսրայելի մոտ այդ հարցի շուրջ: Սակայն Վաշինգտոնում շտապ կարգով հրավիրված ժողովի մասնակիցները՝ ԱՄՆ-ի, Իսրայելի, Եգիպտոսի եւ Հորդանանի արտգործնախարարները ահաբեկչության վերաբերյալ միեւնույն պատասխանը հղեցին նրան:

Ճիշտ է, խաղաղության դաշնագրում Արաֆաթը խոստացել է վերահս-

րյունահեղության, հարց է տալիս «Էկոնոմիստի» թղթակիցը: Չէ՞ որ խա-

ղությունը» դեռեւս իրավական հիմնավորվածություն չի ստացել:

ռայելական բանակն անգամ չէր կարողացել այդ բանն արգելել Գազայում գտնվելու 27 տարիների ընթացքում: Այսօր խաղաղության գործընթացի դեմ տրամադրված ամենախստաշունչ կազմակերպությունը Համասի իսլամական խմբավորումն է, որն ստեղծվել է հակադրելու ՊԱԿ-ի այսպես կոչված ահաբեկիչներին: Երբ փետրվարի սկզբներին մի իսրայելցի սպանվեց Գազայի մոտ, Պաղեստինի անվտանգության ուժերը ձերբակալեցին ոչ միայն ՊԱԿ-ին մերժող խմբավորման (Պաղեստինի ազատագրության դեմոկրատական ճակատ) անդամներին, որոնք իրենց վրա էին վերցրել այդ արարքի պատասխանատվությունը, այլ նաեւ իսլամական ջիհադի կողմնակիցներից 21 հոգու: Նրանք նույնիսկ փակել էին ջիհադին պատկանող մի թերթ, հեռացնելով նրա խմբագրին: Այդ առիթով մարդկային իրավունքի վերահսկիչ հանձնախմբի պատրաստած զեկուցագրում նշվում է, որ «բոլոր այդ մարդկանց ձերբակալել են ոչ թե արարքին անմիջական մասնակից լինելու, այլ քաղաքական այս կամ այն

«Էկոնոմիստի» մեկնաբանը նշում է, որ իսրայելցիները ահաբեկչության հարցը դիտում են բացարձակապես միակողմանիորեն, եւ բերում է հետեւյալ փաստերը. Վաշինգտոնում 1993 թ. սեպտեմբերին խաղաղության համաձայնության կնքումից հետո 137 իսրայելցիներ են սպանվել պաղեստինցիների կողմից, մինչդեռ նույն ժամանակահատվածում 255 պաղեստինցիներ են սպանվել իսրայելցի զինվորների կողմից: Բացի այդ, անցած երեք ամիսներին 2400 հոգի արեւմտյան ափից ձերբակալվել են իսրայելցիների կողմից նրանց դեմ առանց որեւէ մեղադրանքի ներկայացման:

Այնպես որ, երբ իսրայելցիները անընդհատ ակնարկում են, որ խաղաղության դիմաց «որոշակի գին» են վճարում, ապա պաղեստինցիները շատ ավելի մեծ գին են վճարում դրա համար, եզրակացնում է «Էկոնոմիստի» թղթակիցը, ավելացնելով, որ վերջիններիս համբերությունը բնեւ սահման ունի, բայց նրանց հուսահատությունը կարող է վտանգավոր լինել:

ՍԱՄԱՌՕՏ

ԱՄՆ-ի քաղաքականությունը Կուբայի նկատմամբ չի փոխվել

Կուբայի կառավարությունը պատրաստ է հարաբերությունների նորմալացման շուրջ երկխոսություն վարել ԱՄՆ-ի հետ հավասարության հիման վրա եւ առանց նախնական պայմանների: Այս մասին, ինչպես հաղորդում է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, հինգշաբթի օրը լրագրողներին հայտարարել է Կուբայի արտգործնախարարության պաշտոնական ներկայացուցիչ Լուիս Դելֆինը: Միեւնույն ժամանակ, կուբացի դիվանագետը հավաստել է, որ մինչեւ օրս փոփոխություններ տեղի չեն ունեցել Կուբայի նկատմամբ ԱՄՆ-ի թշնամական քաղաքականության բնագավառում: Անդրադառնալով վերջերս ՄԱԿ-ի մարդու իրավունքների հանձնաժողովում տեղի ունեցած քվեարկությանը, որի ընթացքում ընդունվել է հակակուբայական բանաձեւ, Դելֆինը ընդգծել է, որ դա արվել է բացառապես ԱՄՆ-ի ճնշման ներքո:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Չինաստանը ծրագրում է մեծացնել ռազմական բյուջեն

Չինաստանի ռազմական բյուջեն, եթե հաշվի առնվի նրա բաժինը համախառն ազգային արդյունքում, այս տարի քիչ է նախորդ տարվանից: Մարտի 10-ին այսպես է մեկնաբանել ՊՆ ժողովրդի փոխվարչապետ, ՉԺՀ ֆինանսական գործերի նախարար Ցյան Ցիչենը պաշտպանության ծախսերի խիստ ավելացման մասին հաղորդումները: Ինչպես Պեկինից հաղորդում է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, Չինաստանը ծրագրում է իր զինված ուժերի ծախսերի համար հատկացնել 63 միլիարդ յուան: Անցած տարի այդ նպատակների համար հատկացվել է 55 միլիարդ, ինչը 14 տոկոսով պակաս է: «Թեեւ այս տարի թվերը բարձր են, փաստորեն ոչ մի աճ չկա, եթե հաշվի առնենք, որ գնաճը պլանավորված է 15 տոկոսի մակարդակում», մամլո ասուլիսում պարզաբանել է նախարարը:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Խտրականություն լոնդոնյան ակումբներում

Բրիտանական ակումբները հանրության յուրօրինակ հավաքատեղիներ են, որոնք գոյություն ունեն արդեն 8-րդ դարից: Բայց ներկայումս մարդիկ ավելի շատ նախընտրում են տանը մնալ եւ հեռուստացույց դիտել: Ուստի հաճախորդներին գրավելու նպատակով որոշ ակումբներ նորամուծություններ են անում: Օրինակ, Շոտլանդիայի Էդինբուրգ քաղաքում անցյալ տարի հիմնվեց առաջին ակումբ եկեղեցին, որը գտնվում է թատրոնի առաջին հարկում: Նոր ակումբի հիմնադիրը տեղի եպիսկոպոս Ռիչարդ Հոլլուեյն է:

Ավելի շատ հայտնի են լոնդոնյան բազմաթիվ ակումբները, որոնց հաճախորդները հիմնականում տղամարդիկ են: Ակումբներն ունեն իրենց որոշակի հաճախորդները, որոնք հավաքվում են, զրուցում, ծխում մերմիկ եւ անկաշկանդ մթնոլորտում: Բրիտանական որոշակի ակումբների հաճախորդները գլխավորապես որոշակի խավերի, դասերի, զբաղմունքների տեր անձինք են: Բայց վերջերս «Թայմզ» ազդեցիկ օրաթերթում տպագրվեց պրոֆեսոր Դեյվիդ Բաքլերի նամակը, որը բավական մեծ աղմուկ հանեց երկրում: Նամակում հարգարժան պրոֆեսորը հայտարարում էր, որ ինքը հրաժարվում է Օքսֆորդի ու Քեմբրիջի ակումբի անդամակցությունից, քանի որ այլեւս չի կարող լինել այն կազմակերպության անդամը, որը «խիստ անզգա է իր անդամների կամքի եւ Բրիտանիայի արդի հասարակության չափանիշների հանդեպ»: Պրոֆեսորը հատկապես բողոքում էր լոնդոնյան ակումբներում հնուց ի վեր կիրառվող սեռային խտրականության դեմ, պահանջելով, որ կանայք նույնպես անդամակցության իրավունք ստանան: Ի դեպ, պրոֆեսոր Դեյվիդ Բաքլերի նախապապը եղել էր հռչակավոր Օքսֆորդի եւ Քեմբրիջի համալսարանների դասախոսների համար նախատեսված այդ ակումբի հիմնադիրներից մեկը: Բաքլերի նամակը, որով փաստորեն հեղաշրջման կոչ է արվում, փետրվարի վերջերին արտատպվեց բրիտանական բոլոր գլխավոր թերթերի առաջին էջերում: Պրոֆեսոր Բաքլերի օրինակին հետեւելով, այդ ակումբի անդամ 73 պրոֆեսորներից 69-ը նույնպես վերադարձրին իրենց անդամատոմսերը, համատեղ հայտարարությամբ իրենց հիասթափությունն արտահայտելով լոնդոնյան ակումբների խտրական քաղաքականությունից:

Լոնդոնում գործում են մոտ 4 տասնյակ հայտնի ջենտլմենական ակումբներ: Դրանց ճաշարաններն ունեն ծայնակլանիչ դռներ, մաշված կաշվե բազմոցներով ծխարաններ, պատկերապատ գրադարաններ, անչափ սառնարյուն սպասավորներ: Այս ամբողջ միջավայրը հիշեցնում է բրիտանական կայսրության անցած գնացած ժամանակները, միաժամանակ ի հայտ բերելով սեռային խիստ խտրականություն: Այսպես, լոնդոնյան չորս տասնյակ ակումբներից միայն մեկը՝ «Ռիֆորմ քլաբն» է, որ պաշտոնապես նախատեսված է երկու սեռերի անձանց համար: Այդ ակումբը հայտնի է նաեւ որպես քաղաքական խարդավանքների կենտրոնավայր: Հարկ է նշել, որ այդ միակ «երկսեռ» ակումբը կանանց անդամակցության իրավունք է տվել իր տնտեսական ծանր վիճակի պատճառով: Այդ մասին խոստովանել է ակումբի մշտական հաճախորդներից մեկը «Լը Պուեն» հանդեսին տված հարցազրույցում: Որոշ ակումբներ, սակայն, սկսում են բացել իրենց դռները նաեւ կանանց առջեւ: Օրինակ, «Թագավորական ավտոմոբիլային ակումբը» արդեն կանանց ընդունում է որպես կրտսեր անդամների, «Բրուկս» եւ «Բութըլ» ակումբներում նրանց կարելի է հրավիրել նախաճաշի: Սակայն կանայք չեն կարող մասնակցել ակումբային ճաշկերույթներին կամ բար մտնել, որոնք լոնդոնյան ակումբների «սրբություն սրբոցն» են: «Մենք հակահասարակական էակներ չենք, բայց կանայք չեն պատկանում ակումբային մշակույթին, նրանց ներկայությունը կարող է խախտել ընկերության եւ զավեշտապատճառ հիմնված վայրերի ներդաշնակությունը», խոստովանում է «Կառլտոն» ակումբի մշտական հաճախորդներից մեկը: Այդ ակումբը հայտնի է որպես պահպանողական քաղաքական գործիչների հավաքատեղի: Տղամարդկանց այդ ակումբը, այնուամենայնիվ, մի անգամ խախտեց իր կանոնակարգը, ընդունելով նախկին վարչապետ Մարգարետ Թետչերին: Թեեւ պետք է ասել, որ «երկաթյա լեդին» մի առիթով գլուխ էր գովել, թե ինքը «տղամարդու սիրտ» ունի: Մի քանի տարի առաջ ստեղծվեց նույնիսկ «Համալսարանական կանանց ակումբ», որը նախատեսված է բացառապես համալսարանի կին դասախոսների համար: Բայց դա լոկ էլ ավելի խորացրեց Անգլիայի բարձր հասարակության մեջ տիրող սեռային խտրականությունը:

Հիշյալ բոլոր հաստատությունների ավանդական ներփակվածությունը հանգեցրել է այն բանին, որ ներկայումս Լոնդոնի բոհեմական Սոհո թաղամասում ստեղծվում են այսպես կոչված խառը ակումբներ, ուր հաճախում են երկու սեռի անձինք, առանց նույնիսկ հագուստի որոշակի տարբերակման: Այդ ակումբները կրում են արտառոց անուններ, բայց սովորական գինետներ են զբաղեցնում ճաշարանյերտությամբ: Այստեղ կարելի է ծխել սեղանի մոտ նստած, լսել հարեւանների զրույցը, դիմել ակումբի անդամներից որեւէ մեկին, առանց նախորոք ներկայացվելու: Այստեղ կարելի է հայտարարել, թե եւրոպան ավելի մոտիկ է, քան Նոր Զելանդիան: Ի դեպ, այս նորաստեղծ եւ համեմատաբար ազատ ակումբներից մեկի՝ «Գրուշո Մոսֆաուի» քարտուղարը խոստովանում է, որ իրենք ուրախությամբ կընդունեին պրոֆեսոր Դեյվիդ Բաքլերին, եթե նա ուզենար անդամակցել իրենց ակումբին:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ՔԵՇԻՇՅԱՆԸ

ԱՆԳԼԻԱ

Անգլիկան եկեղեցին ստիպված է վաճառել իր խորհրդանիշ հանրախանութը

Անգլիայի եկեղեցու ծախսերը դժվարություններն անվերջանալի են թվում: Վերջերս դրա հոգեւորականների կարգադրման հետ նախասցենից հետո ծագած պառակտման վտանգը, բազմաթիվ բողոքականների կաթոլիկ դառնալը, ասծո գոյության ժխտման պատճառով հոգեւորականներից մեկի գրած գիրքը այդ ծախսերդությունների ամենը մի քանիսն են:

1980-ական թվականներին կապիտալների սխալ ներդրման առաջացած հետեւանքները մեղմացնելու (5 տարում Անգլիկան եկեղեցու ակտիվները նվազել են 800 միլիոն ֆունտ ստեռլինգով) եւ իր բազմաթիվ բոլոր ծառաների կենսաթոշակներն բարձրացնելու ու նյութական վիճակը բարելավելու նպատակով Անգլիկան եկեղեցին վերջերս որոշեց վաճառել իր ամենաթանկարժեք շինություններից մեկը Նյուքասլ քաղաքում

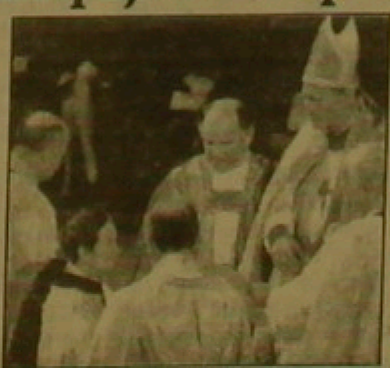

գտնվող «Գեյթսհեդ մետրո» առեւտրի կենտրոնը: Դա եւրոպայում խորհրդանիշ առեւտրի կենտրոնն է, իսկ Մեծ Բրիտանիայում առավել շահութաբեր ձեռնարկություններից մեկը: Տարեկան այնտեղ այցելում է 27 միլիոն

մարդ, կենտրոնն ունի 350 խանութ, 11 կինոսրահ եւ մեկ զբոսայգի: Այս խորհրդանիշ կենտրոնի վաճառքից Անգլիայի եկեղեցին ակնկալում է ստանալ 300 միլիոն ֆունտ ստեռլինգ: Համենայնդեպս, դրա վաճառքը եկեղեցուն հնարավորություն կտա վերջ դնել իր ներկայիս ֆինանսական ծանր կացությանը: Անգլիկան եկեղեցու վիճակն այնքան անմխիթարական է, որ անցյալ տարվա ամռանը նա ստիպված եղավ իր կամքին հակառակ ընդունել օրենսդրական այն նոր հրահանգները, որոնց համաձայն առեւտրի կենտրոնները պետք է գործեն նաեւ կիրակի օրերին: Առեւտրական խորհրդանիշ կենտրոնի վաճառքը եկեղեցուն որոշ իմաստով հնարավորություն կտա վերականգնել սեփական դոկտրինան:

«Լը Պուեն»,
18 փետրվար, 1995

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

Համլիկ Հակոբյան. «Մանկական արվեստը միջոց է հայ մշակույթը աշխարհին ներկայացնելու»

Փետրվարի 6-ին Մոսկվայում Երևանի Գեղագիտական դաստիարակության կենտրոնի ասեղնագործության բաժնի ցուցահանդեսը մեծ հաջողություն ունեցավ: Ցուցադրված 120 աշխատանքից նախապես վաճառքի էր դրված միայն 70-ը, սակայն, համաձայնվելով մոսկվացի մի մեծահարուստի՝ ցուցահանդեսն ամբողջությամբ գնելու և այն Մոսկվայի տիկնիկային թատրոնում մշտական ցուցադրության դնելու առաջարկին, վաճառվել է բոլոր 120-ը: Կենտրոնի ղեկավարի, կիրառական և կերպարվեստի փորձարարական ստուդիայի տնօրեն Համլիկ Հակոբյանը պատասխանում է «Նոյյան տապան» գործակալության թղթակից Հեղինե Մկրտչյանի հարցերին:

- Ի՞նչ կարծիք ունեք, որ մանկական ստեղծագործությունները վաճառվում են:

- Երբ մի քանի տարի առաջ Նյու Յորքի «Չիլդրեն» կենտրոնում բացված հայ երեխաների աշխատանքների ցուցահանդեսում այցելուներից մեկը հայտարարեց, որ ասեղնագործ մեկ սփռի համար պատրաստ է վճարել 2000 դոլլար, մեր կենտրոնի տնօրեն Հենրիկ Իգիթյանը պատասխանեց, որ այն 1 միլիոնով էլ չի վաճառի: Այնպես որ, մինչ այս ցուցահանդեսը, կենտրոնը մանկական գործերի վաճառքի նախադեպ չի ունեցել: Իսկ դրա գլխավոր պատճառներից մեկն այն էր, որ նախկինում մեզ մոտ արվեստը չէր դիտվում որպես արտահանման արժեք: Այժմ մենք այլ կերպ ենք մտածում: Նախ, սա այն ձևերից մեկն է, որով հնարավոր է համաշխարհային հանրությանը ներկայացնել հայկական մշակույթը: Այս առումով այսօր կուզենայինք մեր սաներին դաստիարակել այնպիսի ոգով, որ կարողանան նաև այս կերպ դառնալ մեր մշակույթի տարածողը, իսկ որպես մշակ արժանանալ վաստակի: Բացի այդ, սա նաև մի միջոց է հիմնարկն ու մանկավարժներին «պահելու» խնդրի լուծման:

- Որքանո՞վ է արդարացված մանկական ստեղծագործությունը հայ արվեստի որպես ձևավորված ազգային երևույթի մի մասը համարելը:

- Կենտրոնի գործունեության՝ ի սկզբանե որդեգրած սկզբունքն է՝ մանկական արվեստը դիտել ոչ որպես ժամանց, այլ դաշտ, ուր, գենոֆոնդի հարուստագույն պաշարների վրա հիմնվելով՝ կարելի է վերակենդանացնել հայկական մշակույթի մոռացված տեսակները: Այդպիսի տեսակ է նաև ասեղնագործությունը: Հարկ է նշել, որ մոսկովյան ցուցահանդեսում 6-15 տարեկան երեխաների աշխատանքները զարմացրին ոչ միայն իրենց կատարման տեխնիկայով, այլև ընդգրկմամբ: Այսօր կենտրոնի սաները սեփական էսքիզներով ստեղծում են միջնադարյան մոտիվներից մինչև ֆանտաստիկ և աբստրակտ ասեղնագործ կոմպոզիցիաներով աշխատանքներ, որոնք դադարել են միայն ազգագրական զարդ լինելուց: Վերականգնելով Մարաշի, Այնթափի և այլ շրջանների ասեղնագործության ազգային ավանդույթները, մեր երեխաները իրապես ստեղծում են գործեր, որոնք հայ ասեղնագործությունը բարձրացնում են նոր ուղղություններով:

- Համատարած դժվարությունների պայմաններում ինչպե՞ս է գոյատևում կենտրոնն այսօր:

- Կարծում եմ, որ այլևս արդիական չէ խոսել դժվարությունների մասին, որովհետև այն բոլորինն է: Բյուջետային հիմնարկ ենք, ունենք 83 աշխատակից, աշխատավարձը նվազագույնն է, չենք ստանում որևէ նյութական օգնություն: Սակայն թվարկելով այս դժվարությունները՝ պետք չէ հանգել հոռետես եզրակացությունների: Սա մեր հայրենիքն է, որն ապրում է անցման շրջան: Լուրջ, բանական վերաբերմունքի դեպքում անհրաժեշտ է պարզապես հասկանալ սեփական խնդիրները: Այսօր այստեղ է հաճախում 1200 երեխա, շարունակում են գործել կենտրոնի բոլոր 9 արվեստանոցները:

- Կդառնա՞ այս կենտրոնը վճարովի:

- Այս հարցը հետագայի գործ է: Համենայն դեպս, չի լինի այնպես, որ որևէ երեխա չկարողանա հաճախել կենտրոն դրամ չունենալու պատճառով և հեռու լինի ստեղծագործելու հաճույքից:

ԱՆԾՈՒԴԱՐՔ

Ֆրանսիայում հրատարակվել է Սարտրի նորահայտ նոթատետրը

Վերջերս ֆրանսիական «Գալիմար» հրատարակչությունը հրատարակել է «Տարօրինակ պատերազմի նոթատետրեր» գիրքը, որը պարունակում է երկրորդ համաշխարհայինի ժամանակ աշխարհահռչակ փիլիսոփա, գրող Ժան Պոլ Սարտրի կատարած գրառումները և որից «Էքսպրես» հանդեսն իր վերջին համարներից մեկում տպագրել է մի հատված:

1939-ի սեպտեմբերից մինչև 1940-ի հունվար Սարտրն իր խոհերն ամփոփել է 15 նոթատետրերում: Այդ նոթատետրերից հինգը հրատարակվել են տասներկու տարի առաջ, իսկ մյուսները կորած էին և ահա գտնվել է դրանցից ևս մեկը՝ առաջինը, գրված 1939-ի սեպտեմբեր-հոկտեմբեր ամիսներին, երբ Սարտրը 34 տարեկան էր: Դրա 30 տարվա տերը այն վաճառել է Ֆրանսիայի ազգային գրադարանին: Ծանոթանալով 160 էջանոց այդ ձեռագրին, կտրտված, անհամաչափ նոթերին, ընթերցողն այնուամենայնիվ կնկատի, որ դրանք ամբողջական ստեղծագործության սաղմեր են, ուրվագծեր, որոնք հետագայում պետք է ստեղծեն «Կեցությունը և Ոչինչը» էկզիստենցիալիզմի և ազատության մեծ փիլիսոփայությունը: Դրանցում Սարտրը խորհում է պատերազմի պատասխանատվության և միևնույն ժամանակ ազատության ու համասարած մահվան կողմից վտանգված գրողի համար անհրաժեշտ հրաժարման մասին, ինչպես նաև կյանքի, մահվան, ազատության, այն բոլոր հարցերի մասին, որոնք կոչված են դառնալու նրա ողջ հետագա ստեղծագործության առանցքը: Սարտրը մեզ համար «մասշտաբային» է դառնում: «Կաստորը (Սիմոնա դը Բովուարը), գրում է նա, ասում է, որ ես ինձ անմահ եմ կարծում: Դա ցույց է ինչ որ տեղ ճիշտ է: Ես չեմ նա խոստանում մեռնել: Բայց կա մի ուրիշ բան. ես միշտ իմ գրածները պատկերացրել եմ ոչ թե որպես իրարից անջատ, այլ որպես ամբողջական երկի բաղադրիչներ: Եվ այդ երկը ամփոփված է մարդկային մեկ կյանքի սահմաններում: Ավելին՝ խորշելով ծերությունից, միշտ մտածել եմ, որ երկերիս հիմնական մասը պետք է գրված լինի մինչև վաթսուն տարիս: Մնում է անիմաստ, բայց խորը երեխայությունս, թե չեմ պատկերացնում իմ մահը մինչև յոթանասուն տարիս: Դրանից հետևում է, որ կյանքիս վերջը մահիցս բաժանող դատարկություն գոյություն ունի: Այլ կերպ ասած՝ ինձ համար կյանքս կարող է շատ ավելի շուտ ավարտվել, քան երբ վրա հասնի մահս»:

Եվ իրոք, Սարտրն իր ստեղծագործությունների հիմնական մասը 60 տարեկանում արդեն ավարտել էր: Այնուհետև նա դառնում է սեփական կյանքի անտարբեր դիտորդ:

«Ես ոչ մի ժամանակային միասնություն չունեմ ինքս ինձ հետ»՝ ևս մի յուրօրինակ մարգարեություն. հայտնի է, որ քաղաքականությամբ զբաղվելու պահից սկսյալ, Սարտրն աչքի է ընկել անհետևողականությամբ: Նա անընդհատ փոխել է իր տեսակետներն այս կամ այն հարցի նկատմամբ՝ առանց առանձնապես մտահոգվելու այն փաստով, թե հակասում է իր նախորդ գաղափարին: Սարտրը ժխտում է անցյալը, այդ թվում նաև սեփական անցյալը: Այն, ինչ երեկ ճիշտ էր նրա համար, այսօր կարող էր սխալ լինել և հակառակը: Սա չէր կարևորը. միևնույն է՝ հերթական գիրքը պետք է լիներ լավագույնը:

1939-ին գրված հուշերը օգնում են Սարտրի ստեղծագործության երկրպագուներին նորովի բացահայտել նրա անցած բարդ, հաճախ հակասական ստեղծագործական ուղին:

Պատրաստեց
ԱՐԱՄ. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՔՐԻՍՏՈՆԵՈՒԹՅՈՒՆ-1700

«Մշակութային գարուն» փառատոնը Էջմիածնում

«Մշակութային գարուն» փառատոնը, որի բացումը տեղի կունենա Էջմիածնում, ապրիլի 10-ին, ինչպես ասաց մշակույթի հայկական ֆոնդի նախագահ Արևշատ Ավագյանը, նվիրվել է քրիստոնեությունը Հայաստանում պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակին: Փառատոնը կսկսվի ժամը 11-ին: Մեսրոպ Մաշտոցի հուշարձանին ծաղիկներ դնելուց հետո, գրողները, հոգևորականներն ու արվեստագետները դասեր կվարեն նրա անվան դպրոցում: Այնուհետ հանդիսությունը կտեղափոխվի հոգևոր ճեմարան: Հաջորդ փուլում իրենց ստեղծագործություններով հանդես կգան Էջմիածնի գրողներն ու երաժիշտները, հյուրընկալողը կլինի Խորեն Տեր-Հարությանի բանգարանը, իսկ գեղարվեստի սրահում կբացվի գեղանկարչական ցուցահանդես: Անմասն չի մնա թիվ 1 գրադարանը, ուր կկայանա հոգևոր-մշակութային պատմությանը նվիրված գրական-երաժշտական հանդես: «Մշակութային գարուն» փառատոնը կեզրափակվի երեկոյան, մշակույթի պալատում, ուր հանդես կգան շրջանի գեղարվեստական լավագույն ուժերը:

ՅՈՒ. Ս.

ՄՈՍԿՎԱ

Փառատոն կոմպոզիտորների կենտրոնական տան համերգասրահում

Ռուսաստանի կոմպոզիտորների միության կազմակերպած «Բարեկամների երաժշտություն-95» փառատոնի շրջանակներում հաջողությամբ կատարվեցին Ղազարոս Սարյանի և Մարտին Խուդոյանի ստեղծագործությունները: Վերջինիս այստեղ մկրտել են «Հայկական Շնիտկե» անունով: Գրեթե մեկ շաբաթ Մոսկվայի տարբեր համերգասրահներում հնչում էին ռուս, հայ, ադրբեջանցի, կիրգիզ, մոլդովացի և այլ կոմպոզիտորների ստեղծագործություններ՝ հիշեցնելով երբեմնի միասնական մշակույթի բազմազանության մասին:

Հերթական համերգից հետո Մոսկվայում «Ազգի» թղթակից Լուսիկ Ղուկասյանին իր տպավորությունները պատմելով հայկական երաժշտության մոսկովյան հաջող համերգների մասին, Ռոբերտ Ամիրխանյանը նշել է, որ «տարիների անջատումից հետո վերջապես վերականգնվում են նախկին կապերն ու ավանդույթները»: Նա վստահություն է հայտնել, որ այդ փառատոնը եզակի երևույթ չի դառնա, քանզի ներկայումս «լրջորեն խոսվում է ստեղծագործական համագործակցության շարունակման մասին, և մեր երաժշտությունը ժամանակ առ ժամանակ կհնչի ավելի լայն լսարանի համար»:

ՎԱՆԱՁՈՐ

Վախճանվեց գուսան Զաքարյանը

Կյանքից հեռացավ Լոռվա բնաշխարհի և հանրապետության ճանաչված գուսաններից մեկը՝ Սարգիս Մկրտչի Զաքարյանը:

Ծնվել է 1923-ին Գուգարքի շրջանի Վահագնի գյուղում: Դեռ փոքրուց նա անսահման սիրով է համակվել երգ-երաժշտության նկատմամբ: 15 տարեկանում նա հաղթող է ճանաչվել Կիրովականի ինքնագործ արվեստի օլիմպիադայում, իսկ հանրապետականում դրվատանքի արժանացել: Երբ «Խաբրիդ մեռնեմ» երգը շուրթից շուրթ էր անցնում, գուսանն ընդամենը 18 տարեկան էր: Ավարտել է մանկավարժական տեխնիկումը, Վանաձորի մանկավարժական ինստիտուտի լեզվագիտության ֆակուլտետը, աշխատել տարբեր պաշտոններում: Հայտնի են գուսանի «Ղարաբաղ», «Անմահ Թումանյան» երգերը:

Այսօր, մարտի 11-ին, վանաձորցիները մեծ վշտով հրաժեշտ կտան սիրելի գուսանին:

Մ. Մ.

ԱՆԳԼԻԱ

Նրա գործերն Օսկարներ էին շահում

Հարավային Անգլիայում գտնվող իր բնակարանում, կնոջ հետ հեռուստացույց դիտելիս, փետրվարի 20-ին, 70 տարեկան հասակում վախճանվեց պատմական մի շարք հայտնի ֆիլմերի սցենարների հեղինակ, անգլիացի դրամատուրգ Ռոբերտ Բոլտը, հաղորդում է «Թայմ ինտերնեշնլ» շաբաթաթերթը իր մարտի 6-ի համարում:

Իր ստեղծագործական կարիերան սկսելով որպես սովորական ուսուցիչ, Բոլտը 1960-ին միանգամից հռչակավոր դարձավ, երբ իր գրած «Բոլոր ժամանակների մարդը» պիեսը բեմադրվեց Լոնդոնում և գրավեց քննադատների միահամուռ ուշադրությունը: Հետագայում 1966-ին ֆիլմի վերածվելով (գլխ. դերում Պոլ Սկոֆիլդ), այն արժանացավ 6 Օսկարների, որոնցից մեկը՝ Բոլտի սցենարի համար: Դեռ 1965-ին նա կինոաշխարհում առավել խոր մեծ հռչակ էր ձեռք բերել՝ արժանանալով Օսկարի «Լավագույն սցենարիս» մրցանակին «Դոկտոր Ժիվագո» (գլխ. դերերում Օմար Շերիֆ և Ալեք Գինես) ֆիլմի համար, որն ընդհանուր առմամբ ստացավ հինգ Օսկար: Բացի այս երկուսից, Բոլտը սցենար է գրել նաև «Լոուրենս Արաբիացին» (1962) ֆիլմի (գլխ. դերում Պիտեր Օ'Տուլ) համար, որը նույնպես երևույթ է համարվում կինոաշխարհում և արժանացել է 7 Օսկարի: Ֆիլմից հետո նա գրել է «Ապստամբություն» (1979) և «Առաքելություն» (1986) ֆիլմերի սցենարները:

Թունդ ծխող և հարբեցող լինելով, Բոլտը 16 տարի առաջ տառապել է սրտի արատով, որը նրան կիսով չափ հաշմանդամ էր դարձրել: Նրան խնամում էր կինը՝ անգլիական կինոյի և թատրոնի ճանաչված դեմքերից Սառա Մայլզը, որի հետ երկու անգամ է ամուսնացած եղել: Սառա Մայլզը մեր հանդիսատեսին ծանոթ է Դեյվիդ Դեյվիսի «Ես այստեղ երջանիկ էի» (1967), Կեն Անակինի «Օդային արկածներ» (1967), Ջոզեֆ Հարդիի «Մեծ հույսեր» (1975), ինչպես նաև Ռոբերտ Բոլտի «Լեդի Կարոլին Լեմ» (1972) ֆիլմերից: Վերջին ֆիլմը նվիրված է Բայրոնի սիրուհու գեղեցիկ և յուրօրինակ բնավորության տեր, իր ժամանակի բարքերն ու ավանդույթները արհամարհող լեդի Կարոլին Լեմի ճակատագրին:

Մահվանը նախորդող ամիսներին Բոլտը զբաղված է եղել Յունգ Չանգի բեստսելլեր համարված ինքնակենսագրական «Վայրի կարապներ» վեպի սցենարը գրելով: Դրանից առաջ ավարտել էր նախագահ Ռիչարդ Նիքսոնի երիտասարդ տարիներին նվիրված պատմությունը, որը գրել էր ամերիկյան հեռուստատեսության համար:

Հ. Օ.

digitised by A.R.A.R.@

ՇԱԽՄԱՏ

Վահանյանն առաջինը Ռեջիո Էմիլիայում եւ բունդեսլիգայում

ԳԱԳԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ,
ՖԻԴԵ-ի եւրոպական 5-րդ գոտու
մրցավար

Հայաստանի շախմատիստների ճանաչված առաջատար Ռաֆայել Վահանյանը, փոքր-ինչ ուշացումով ժամանելով Լինարես իր երիտասարդ խաղընկեր Վլադիմիր Հակոբյանին որպես մարզիկ աջակցելու համար։ Ուշ հասցնելու պատճառով էր Գերմանիայի թիմային առաջնությունում Վահանյանի ելույթի հետ։ Մեր հայրենակիցը պարզապես հոյակապ է խաղում բունդեսլիգայում։ 9 հնարավորից 8,5 միավոր ահա նրա ցույց տված արտակարգ արդյունքը։ Բնական է, որ Ռաֆայելի թիմը Քյոլնի «Փորձը» նաւ փստահաւռեն գլխավորում է աղյուսակը։

Եւ մեկ շատ հաճելի նորություն. Վահանյանը գերազանց ցուցանիշով 11 հնարավորից վաստակելով 8,5 միավոր, միանձնյա առաջին տեղը գրավեց իտալական Ռեջիո Էմիլիա քաղաքում անցկացված ավանդական խոշոր միջազգային մրցաշարում։ Հայ գրոսմայստերը տարավ վեց հաղթանակ, հինգ պարտիա ավարտեց ոչ-ոքի, չկրեց ոչ մի պարտություն եւ եռանում թողեց մի խումբ ճանաչված գրոսմայստերների։ Երկրորդն էր Նոլիշինը (ԱՄՆ), երրորդ-չորրորդ տեղերը բաժանեցին Չերնինը (Հունգարիա) եւ Ռոմանիշինը (Ուկրաինա)։

Երեկ ես զանգահարեցի Լինարես եւ զրուցեցի Վահանյանի ու Հակոբյանի հետ։ Նրանք նաեւ հայտնեցին մրցաշարային վիճակի նորությունները։ Մեկօրյա հանգստից հետո անցկացված յոթերորդ տուրում Հակոբյանը երկարատեւ պայքարից հետո սեւերով ոչ-ոքի խաղաց Տիվյակովի հետ եւ այժմ ունի 1,5 միավոր։ Աղյուսակը 5-ական միավորով գլխավորում են Կարպովը, Իվանչուկը եւ Թոփալովը։ Հերթական տուրում նրանք բոլորը հաղթեցին. Կարպովը՝ Խալիֆմանին, Իվանչուկը

Բելյավսկուն, Թոփալովը Իլեսկասին։ 4,5-ական միավոր ունեն Բելյավսկին եւ Շիրովը, որը պարտության մատնեց Սոկոլովին։ Մյուս հանդիպումներում Շորթը հաղթեց Դրեեւին, ոչ-ոքի խաղացին Լյուբոեւիչն ու Լոթյեն։ Խաղաղ ավարտ ունեցավ նաեւ նախորդ տուրում ընդհատված Շորթ-Շիրով հանդիպումը։

Խոսելով Հակոբյանի ելույթի մասին, Վահանյանը ընդգծեց, որ իր խաղի մակարդակով Վլադիմիրը ոչ միայն չի զիջում, այլ գերազանցում է մրցաշարի մասնակիցների մեծ մասին։ Երեւանցին բացարձակ շահած դիրքեր ուներ Կարպովի, Բելյավսկու, Դրեեւի հետ պարտիաներում, միանգամայն հավասար հնարավորություններ Թոփալովի եւ Շիրովի հետ հանդիպումներում։ Բայց նշված հինգ մրցակիցներից մեկի (Կարպով) հետ Վլադիմիրը ոչ-ոքի խաղաց, իսկ մյուսներից նույնիսկ պարտություններ կրեց։ Խաղի վերջին մեկ ժամվա ընթացքում Հակոբյանը մի քանի ծանր սխալներ է թույլ տվել, որոնք ինքն էլ դժվարանում է բացատրել։ Ռաֆայելի կարծիքով, Վլադիմիրը հոգնած է. եւ հավանաբար չարժեր Լինարեսի խոշորագույն մրցաշարից անմիջապես առաջ մասնակցել Հայֆայի մրցաշարին, որին հետեւեց ինքնաթիռային ուղեւորությունը Իսրայելից Մոսկվա, ապա Երեւան, կրկին Մոսկվա եւ վերջապես Լինարես։

Ինչ է, բավական է մեկ-երկու հաջող պարտիա, եւ Հակոբյանը կարող է նկատելիորեն շտկել իր դիրքերը աղյուսակում։

Ութերորդ տուրում հայ գրոսմայստերը սեւերով խաղում է իսպանացի Իլեսկասի հետ։

Եւ վերջում մեկ ճշգրտում աշխարհի առաջնության փնջային մրցաշարի մասին երեկ գետեղված հաղորդման կապակցությամբ։ ՖԻԴԵ-ի եւրոպական 5-րդ գոտուն ընդհանուր առմամբ հատկացված է միջփնջայինի 10 տեղ եւ ոչ թե 5, ինչպես թյուրիմացաբար տպագրվել էր։ Ուղեգրեր կստանան տղամարդկանց մրցաշարի երեք եւ կանանց յոթ հաղթողները։

ԹԵՆԻՍ

Շվեյցարիայի նոր աստղը

ԳՐԻԳՈՐ ԱՍԻՐԵՋՅԱՆ,
Վալանս, Ֆրանսիա

Ֆիլդերստադի եւ էսսենի մրցաշարերից հետո 14-ամյա շվեյցարացի Մարտինա Հինգիսը Փարիզի բաց առաջնությունում հասավ մինչեւ քառորդ եզրափակիչ։ Նա 1/8-րդ եզրափակիչում դայքարից հանեց համաշխարհային դասակարգմամբ 18-րդ տեղում գտնվող ժուլի Հալարդին, որին 1 ժամ 28 րոպեում հաղթեց 6-3, 6-1 հաշիվներով։ Մարտինա Հինգիսը թենիսի մի նոր ֆենոմեն է, այն էլ զարմանալի, մի նոր Ջենիֆեր Կապրիատի։ Դեռ ավելին, նորահայտ աստղը իր բարոյա-հոգեբանական կարողություններով գերազանցում է Կապրիատիին։ Նա երբեք չի հուսահատվում եւ ուժի դեմ ավելի մեծ ուժ է գործադրում։ Մասնագետները Մարտինա Հինգիսի խաղը նմանեցնում են ոչ թե Մարտինա Նավրատիլովայի, այլ Քրիս էվերտի խաղին։ Նրա ոճը ոչ թե ուժային է, այլ ճկուն։ Իսկ Նավրատիլովան նախընտրում էր ուժային պայքարը։ Փարիզի բաց առաջնության քառորդ եզրափակիչում Մարտինա Հինգիսը հանդիպեց թենիսի իր կուռքի՝ Շտեֆի Գրաֆի հետ, որը տեւական ընդմիջումից հետո մեծ հաջողությամբ նորից մրցասպարեզ էր դուրս եկել։ Գրաֆ-Հինգիս հանդիպումը խորհրդանշական էր, քանի որ հանդիպում էին թենիսի հին եւ նոր սերնդի ներկայացուցիչները։ Եւ երբ այս հանդիպումն ավարտվեց ի նպաստ Շտեֆի Գրաֆի, ապա ժամանակն աշխատում է Մարտինա Հինգիսի օգտին։

«Նա ինձ համար մի աստված է»,

խաղից առաջ հայտարարել է Մարտինա Հինգիսը, որը շփվելով մարդկային այդ «աստծո» հետ, խաղից հետո էլ կարծիքը չփոխեց։ Շտեֆի Գրաֆը Մարտինա Հինգիսին հաղթեց 6-2, 6-3 հաշիվներով, ինչպես հայտնի է, մրցաշարում գրավեց 1-ին տեղը եւ շրջանցելով Արանտա Սանչեսին, կրկին սկսեց գլխավորել կանանց համաշխարհային դասակարգման ցուցակը։

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի ճարտու ազգային ֆեդերացիան 1995 թվի ճարտու կարճ (զավի) չեփից աշխարհի Մենտե-Կառլոյի առաջնությանը մասնակից թիմ կազմելու համար Երեւանի Նարի «Շիծեռնակ» տուրքազդյում մարտի 25-ից անցկացնելու է վեց նախնական մրցափուլեր, յուրաքանչյուրը ամեն մասնակցի համար 10000 դրամ մուտքավճարով կանխիկ կամ փոխանցումով։ Մրցաշարերում առաջին հինգ տեղեր գրաված մարզիկները եզրափակիչ փուլում կորոշեն Հայաստանի թիմի առնվազն 6 անդամին։

Մասնակիցների գրանցումը Երեւանի Շախմատիստի տանը մինչեւ մարտի 24-ը ժամը 11-ից 18-ը։

Մասնակիցների թիվն անսահմանափակ է։

Հովանավորները փոխանցումը կարող են կատարել ԲԱԲ «ԿՐԵԴԻՏ-ԵՐԵՎԱՆ» կոդ 759, հաշիվ 700208 ՀՆԱՖ-ին։

ԽԱՂԱՆԿԱՐ

Մոսկվայի ԲԿՄԱ-ի լուրջ հայտը

Բասկետբոլային լավ ավանդույթներ ունեցող Մոսկվայի ԲԿՄԱ-ի երիտասարդ կազմը գերազանց է հանդես գալիս եւրոպայի ակումբային առաջնություններում։ Նախնական փուլի խմբային մրցաշարը հաղթահարելով հաջողությամբ, որտեղ ԲԿՄԱ-ն հաղթեց եւրոպական ուժեղագույն մի քանի թիմերի, քառորդ եզրափակիչի առաջին խաղում, Մոսկվայում 95-65 խոշոր հաշվով առավելության հասավ Հունաստանի «Օլիմպիակոս» թիմի նկատմամբ։ Ուշագրավ է, որ առաջին կեսից հետո ԲԿՄԱ-ն ընդամենը 1 միավորի առավելություն ուներ։ Սակայն 2-րդ կեսի 5-րդ րոպեին արդեն պարզ դարձավ խաղի վերջնական ելքը։ Բոլոր դեպքերում մասնագետները գտնում են, որ չնայած առաջին խաղում արձանագրված խոշոր հաշվին, ամեն ինչ կորոշվի մարտի 14-ին Պիրեյում կայանալիք պատասխան խաղում։

Ժուժա Պոլգարին մնացել է մեկ միավոր

Սանկտ Պետերբուրգում տեղի ունեցող շախմատի կանանց աշխարհի առաջնության հավակնորդուհիների եզրափակիչ մրցախաղն անցնում է Ժուժա Պոլգարի բացահայտ առավելությամբ։ 6-րդ պարտիայում, որտեղ հունգարուհին խաղում էր սեւերով, նույնպես արդյունավետ ելք ունեցավ հոգնած վերջինիս։ Աշխարհի նախկին չեմպիոնուհի Մայա Չիբուրդանիձեն շատ անվստահ է խաղում եւ 6 հանդիպումից հետո Պոլգարը մրցախաղը շահում է 4,5-1,5 հաշվով։ Աշխարհի չեմպիոնուհի Սե Ջունի հետ հանդիպելու իրավունքն ձեռք բերելու համար մնացած 4 հանդիպումներում Ժուժա Պոլգարին անհրաժեշտ է վաստակել 1 միավոր։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Բռնցքամարտիկները մեկնեցին Իրան

Հայաստանի Հանրապետության առաջնությունից հետո մեր ուժեղագույն բռնցքամարտիկները մեկնեցին Իրան մասնակցելու միջազգային մրցաշարի։ Ինչպես «Մնարի» թղթակցին ասաց Հայաստանի հավաքականի ավագ մարզիչ Ռաֆայել Մնհրաբյանը, Իրանում կայանալիք մրցաշարը Բեռլինում մայիսին կայանալիք աշխարհի առաջնության նախապատրաստական փուլերից մեկն է։

Փորձառու բռնցքամարտիկներ Լեոնիկ Պառյանի, Մեխակ Ղազարյանի, Արմեն Գեւորգյանի, Մխիթար Վանեսյանի հետ Իրանում հանդես կգան նաեւ երիտասարդ բռնցքամարտիկներ Բագրատ Ավոյանը, Արայիկ Ներսիսյանը, Գագիկ Անդոյանը, Սերգեյ Հակոբյանը։ Հավաքականում ընդգրկված են նաեւ Հայկ Պոստոյանը եւ Արա Մխիթարյանը։ Բացի Իրանի մրցաշարից, առաջին հավաքականի այն անդամները, որոնք քիչ փորձ ունեն, մրցակցական պակասը կլրացնեն նաեւ Վենետիկում եւ Բուխարեստում կայանալիք միջազգային մրցաշարերում։

Հայաստանի հավաքականն աշխարհի առաջնության իր վերջնական նախապատրաստությունը կանցկացնի աշխարհին, Ծաղկաձորում, իսկ հետո գերմանացի բռնցքամարտիկների հետ համատեղ Բեռլինում։

ՖՈՒՏԲՈԼ

Երեւանի «Արարատի» հիմնը

«Արարատ» ֆուտբոլային ակումբը պաշտոնական մրցույթ է հայտարարել իր հիմնի համար։ Եւ ահա ընտրությունը կատարված է։ Ձեր ուշադրությանն ենք ներկայացնում հիմնի խոսքերը, որը գրել է Քրիստափոր Մանարյանը։ Իսկ երաժշտությունը, որի հեղինակն է Ռուզան Սիմոնյանը, կլսեք մարզադաշտում։ Քանի դեռ «Արարատը» ասպարեզ չի դուրս եկել, նրա մոլեռանդ երկրպագուներին հնարավորություն ենք տալիս անգիր սովորել իրենց սիրելի թիմի հիմնի խոսքերը.

«ԱՐԱՐԱՏ»

Դու մեր լույս փարոս անմար,
Միշտ վառվիր անկեզ,
Հույս ամեն հայի համար,
Հաղթական, հզոր ու վես,
Սրտերին սիրող ի տես՝
Արարատ, Արարատ,
Մենք քեզնով հպարտ՝
Արարատ, Արարատ,
Միշտ եղիր անպարտ։
Վկաներն ենք մենք եղել
Փառքիդ պատմության,
Նա, ով դեմ է քեզ ելել
Կառնի համը պարտության՝
Դու պարծանք մեր հայության՝
Արարատ, Արարատ,
Մենք քեզնով հպարտ՝
Արարատ, Արարատ,
Միշտ եղիր անպարտ։

ՀՀ գավաթի 1995 թ. խաղարկություն

1/8 եզրափակիչ

«Դինամո»-«Ցեմենտ»	3-4
«Արաբկիր»-«Ազնավուր»	2-1
ԲԿՄԱ-«Կոտայք»	0-1
ՀՄԸՄ-«Երազանք»	4-0
«Բանանց»-«Տուֆագործ»	2-2

11-մետրանոց հարվածներով 3-1 հաշվով հաջողությունն ուղեկցեց «Բանանցին», որը հաղթեց ընդհանուր՝ 5-3 հաշվով։

Այսօր Երեւանի «Վանը» ժամը 14-ին «Նաիրիտ» մարզադաշտում հյուրընկալում է «Արարատ» թիմին։

ԳՈՎԱԶԴ

Կարլը մենակ չէ

Նրան ճանաչեցի՞ք։ Վաղարշապետի այս տարազով լեգենդար արագավազորդ եւ հեռացատկորդ, աշխարհի ու օլիմպիական խաղերի բազմակի չեմպիոն Կարլ Լյուիսն է։ Վերջին տարիներին «Կարլ թագավորի» փայլը փոքր-ինչ խամրել է։ Բայց չկարծեք, որ հուսահատված Կարլ Լյուիսն աշխարհից մեկուսացել է եւ ուզում է վանահայր դառնալ։ Կարլն այս կղերական տարազը հագել էր ֆրանսիական «Միստրեն» տիպի «Քասնիա Ակտիվա» վերջին մակնիշի ավտոների գովազդը հեռուստատեսությամբ անելու համար։ Այս գովազդում, երբ Կարլ Լյուիսին հայտնում են, որ նա միակը չէ, որ վազում է ուղիղ ու արագ, ինքը նախընտրում է մեկուսանալ մի վանքում, քանի որ իրենից ավելի արագընթացը կա, իսկ ինքն այլեւս անելու բան չունի։ Գ. Ա.

ԳԵՂԱՍԱՀՔ

Օլիմպիական չեմպիոններն առաջատարներ

Անգլիայի Բիրմինգհեմ քաղաքում շարունակվող գեղասահքի աշխարհի առաջնության սպորտային զույգերի օրիգինալ ծրագրից հետո առաջատարներն են օլիմպիական չեմպիոններ Օքսանա Գրիշչուկը եւ Եվգենի Պլատովը (Ռուսաստան), որոնք գերազանցում են վերջերս Եվրոպայի չեմպիոնուհու կոչումը նվաճած Սյուզաննա Ռահկամոյին եւ Պետրի Կոկկոյին (Ֆինլանդիա), ինչպես նաեւ ֆրանսիացիներ Սոֆիա Մանիոտին եւ Պասկալ Լավանշիին (Ֆրանսիա)։

Տղամարդկանց մենասահքում առաջատարն է կանադացի Էլվիս Ստոյկոն։ Եվրոպայի չեմպիոնի կոչումը նվաճած 17-ամյա Իլյա Կուլիկը (Ռուսաստան) Բիրմինգհեմում անհաջող է հանդես գալիս եւ այժմ 9-րդ տեղում է։

Բաժինը վարում է
ՍԱՄՎԵԼ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Օրվա հետքերով

ՄԱՄՈՒԼ

Մեհմեդ Ալի Նեւրուզօղլի. «Երեք միլիոնանոց հայ ժողովրդին երկու պետությունը շատ է»

«Թյուրքին» թերթին տված հարցազրույցում Ադրբեջանի դեսպան Մեհմեդ Ալի Նեւրուզօղլին, ընդգծելով Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի «եղբայրական հարաբերությունների» վրա, պարբերաբար անդրադառնում է նաեւ Ղարաբաղի եւ Հայաստանի հարցերին: Հարցազրույցի սկզբում Նեւրուզօղլին ասում է, որ Թուրքիան եւ Ադրբեջանը «մեկ ժողովուրդ, երկու պետություն» են եւ, որ «եղբայրների միջեւ կարոտի ժամանակաշրջանը վերջացած է»:

«Մենք, ադրբեջանցիներս, Թուրքիայից սպասում ենք այն, ինչ մարդ կարող է սպասել իր եղբորից»: Թղթակցի այն հարցին, թե ինչպես պետք է ավարտվի Հայաստանի հետ պատերազմը, ավագ դեսպանը պատասխանում է. «Մենք էլ ենք փափագում, որ պատերազմը վերջանա: Բայց Ադրբեջանի ժողովուրդը չի կարող հանդուրժել, որ բոլորից մեկ սանտիմետր հող մնա հայերի ձեռքին: Մենք ոչ մի զիջում չենք անելու: Հայերն իրենց սեփական ուժերով չէ, որ գրավեցին մեր հողերը: Փոխադրված ջրով որքա՞ն ժամանակ կարելի է ջրաղաց աշխատեցնել: Ադրբեջանի թշնամիները դեռ որքա՞ն պետք է Հայաստանին կերակրեն: Ղարաբաղի հայերը հանրապետություն են հռչակում: Ո՞վ է տեսել, որ երեք միլիոն բնակչությունը երկու հանրապետություն ունենա»:

Դեսպանն ասում է, որ եւ Ադրբեջանի թուրքը, եւ Անատոլիայի թուրքը հերոսներ են, իսկ թշնամին մեկն է, որը չի բավարարվում հայերին նեցուկ կանգնելով, այլ ջանում է նաեւ Ադրբեջանում ներքին պատերազմ հրահրել:

Նեւրուզօղլին հայտարարում է նաեւ, որ ադրբեջանական նավթի մասին համաձայնագիրը դարի կարեւորագույն համաձայնագիրն է, որը հեշտ չէր իրականացնել, քանի որ «թշնամիները մեծ դժվարություններ են հարուցում»:

Անդրադառնալով նավթատարը Հայաստանով անցկացնելուն, դեսպանը համաձայնում է այն կարծիքին, որ դա է ամենակարճ եւ շահավետ ճանապարհը, սակայն «Հայաստանը իր ձեռքում է պահում ադրբեջանական հողերի 20 տոկոսը եւ 1.200.000 ադրբեջանցիներ իրենց երկրում գաղթականի կարգավիճակում են: «Մենք հիմա ինչպե՞ս վստահենք եւ ռազմավարական այդպիսի կարեւոր ուղեգիծը Հայաստանով անցկացնենք: Երբ ժամ առաջ Հայաստանը ետ քաշվի գրաված տարածքներից եւ ջանքեր թափի վստահությունը վերականգնելու համար՝ մենք կվերանայենք մեր դիրքորոշումը», եզրափակում է դեսպանը:

ԼՏ

«Ապարատային ճակատամարտ Մոսկվայի համար»

«Իզվեստիա» թերթը գտնում է, որ Մոսկվայի քաղաքական թատերաբեմում հակամարտություն է ծավալվել նախագահական կառույցների եւ մայրաքաղաքի իշխանությունների միջեւ: Վերջին ժամանակներս ավելի ու ավելի ակնհայտ են դրսեւորվում Ռուսաստանի նախագահի գործողությունների կարծես երկու գծերը, գրում է այդ թերթի մեկնաբան Օտտո Լացիսը: Նրա կարծիքով, մի գիծը «հետեւողական քայլերն են շուկայական եւ ժողովրդավարական բարեփոխումների ուղիով», իսկ մյուսը՝ «իմպուլսիվ ուժային գործողությունների գիծն է, որը շատ հաճախ տանում է ցանկալիին հակառակ արդյունքի»: Իր հերթին «Նեզավիսիմայա գազետա» թերթը մայրաքաղաքում ստեղծված իրադրությունը գնահատում է որպես «Մոսկվայի համար մղվող ապարատային ճակատամարտ»: Նա ընդգծում է, որ Մոսկվայում Լիստեւի սպանությունից հետո տեղի է ունենում քաղաքական ուժերի նոր վերախմբավորում իշխանության բարձրագույն էշելոններում:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ԵՎԱ

«ԵՎԱ» ուսումնական կենտրոնը հրավիրում է ձեզ 15-25-ամյա դասընթացների հետեւյալ մասնագիտությունների գծով

- Համակարգչային ուսուցում IBM PC համակարգիչների վրա հետեւյալ բաժիններում
  - օպերատորական գործ (MS DOS, NORTON, WINDOWS, տեքստային եւ գրաֆիկական խմբագրիչներ)
  - տվյալների բազաներ
  - ծրագրավորման լեզուներ
- անգլերեն լեզու
- բանկային գործ եւ համակարգիչների կիրառումը բանկերում
- հաշվապահություն եւ համակարգիչների կիրառումը հաշվապահության մեջ
- կոմմերցիա եւ էտիկետ
- մերսում (մասսաժ)

Ավարտողներին տրվում են վկայականներ (սերտիֆիկատ) հայերեն, ռուսերեն եւ անգլերեն լեզուներով:

Ընդունելությունը՝ ամեն օր, ժ. 13.00-ից 16.00-ը, բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից:

Հասցեն՝ Սարյան 4 (Մ. Սարյանի տուն-թանգարանի դիմաց)
Հեռ. 58-21-22 (ժ. 13.00-ից 16.00-ը) եւ 58-58-71 (շուրջօրյա):

ԲՐԱԲԻՈՆ ՖԼՈՐԱ ՍԵՐՎԻՍ

«ԲՐԱԲԻՈՆ ՖԼՈՐԱ ՍԵՐՎԻՍ»
ՖԻՐՄԱՆ ՄԱՅԻՍԻ 1-ԻՆ
ՕՊԵՐԱՅԻ ԵՎ ԲԱԼԵՏԻ ԹԱՏՐՈՆԻ
ՄԵԾ ԴԱՀԼԻՃՈՒՄ ԱՆՑԿԱՑՆԵԼՈՒ Է
«ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ ԾԱՂԻԿՆԵՐ»
ՄՐՑՈՒՅԹ-ՓԱՌԱՏՈՆ: ԿՄԱՍՆԱԿՑԵՆ
ԻՍՐԱՅԵԼԻ, ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ, ՍԵՐԲԻԱՅԻ, ԽՈՐՎԱԹԻԱՅԻ, ԱԲԽԱԶԻԱՅԻ, ՎՐԱՍՏԱՆԻ, ՉԵՉՆԻԱՅԻ, ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ, ԱԴՐԲԵՋԱՆԻ, ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԸ:
ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՀԱՆՐԱՃԱՆԱՉ ԳՈՐԾԻՉՆԵՐԻ ԵԼՈՒՅԹՆԵՐԻՆ ԵՎ ԾԱՂԿԱՀԱՐԴԱՐՆԵՐԻ ՅՈՒՐԱՀԱՏՈՒԿ ՄՐՑՈՒՅԹԻՆ ԿՀԱՋՈՐԴԻ ԾԱՂԿԱՅԻՆ ԷԿԶՈՏԻԿ ԴԻՄԱԿԱՀԱՆԴԵՍԸ:

BRABION FLORA SERVICE

A STYLE

AEROFLOT

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՅԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՎԻԱՈՒՂԻՆԵՐ
ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՎԻԱԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԿԱՏԱՐՈՒՄ Է
ԱՆՎԱՅՐԷՋՔ
ԹՌԻՉՔՆԵՐ

ԵՐԵՎԱՆ - ՄՈՍԿՎԱ

ԻԼ-62Մ ՕԴԱՆԱՎՈՎ

Մեզ մոտ Դուք կարող եք ձեռք բերել մեկնելու և վերադարձի տոմսեր, որոնք ուժի մեջ են 1 տարվա ընթացքում: Ամրագրման և թռիչքի ժամկետի փոփոխության համար ուղևորից դրամական պահումներ չեն կատարվում: Վերադարձի ամսաթիվը Դուք կարող եք ամրագրել կամ թողնել ազատ ըստ Ձեր հայեցողության: Մեր երթուղիներում Ձեր շահերը պաշտպանված են միջազգային օրենքներով

Թռիչքների օրերը — երկուշաբթի, չորեքշաբթի, ուրբաթ, կիրակի

Թռիչքը Երեւանից 15:50, ժամանումը Մոսկվա 18:40 : (Մոսկվայի ժամանակով)

Ինքնաթիռում նախատեսվում է սպասարկման 3 կարգ՝ տնտեսական, բիզնես եւ I-ին:

Տոմսերը վաճառվում են հետեւյալ հասցեով — Սարյանի փ. 22, Գլխավոր փոստատուն, I-ին հարկ, Աերոֆլոտի գործակալություն

Տեղեկությունները եւ ամրագրումը հետեւյալ հեռախոսներով՝ — 53-21-31, 22-35-80

Ամենաբարենպաստ պայմաններով թռիչքներ դեպի աշխարհի 158 քաղաքներ

COMPANY AYSBERG

«ԱՅՍԲԵՐԳ»
ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ
ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է
բեռների ավիափոխադրում
ԵՐԵՎԱՆ-ՄՈՍԿՎԱ
(ԻԼ-76Տ ինքնաթիռով, Չկալովսկի օդանավակայան)

- Մատչելի գներ
- Վճարումը՝ ցանկացած ձեւով
- Կանոնավոր չվերթեր
- Բեռնման ժամանակը՝ 6 ժամ

Հնարավոր է հումքի, սարքավորումների, նավթամթերքների, արդյունաբերական ապրանքների պայմանագրային առաքում ԱՊՀ և արտասահմանյան երկրներից:

ՀԱՏՈՒԿ ԱՌԱՋԱՐԿ

Ցանկացած չափսի եւ մակնիշի էլեկտրոդներ Երեւանյան պահեստից: Հնարավոր է հատուկ էլեկտրոդների առաքում ըստ պատվերի, ինչպես նաեւ սանտեխնիկայի հավաքածուներ Պրահայից

Հանրապետության հր., Միությունների տուն, 3-րդ հարկ, սեն. 32
☎ 520531, 560633, 565095

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան. Երեւան 23, Արշակունյաց 2   Գրանցման թիվ 65.   Դասիչ 69149.   Պատվեր 1993   Տպաքանակը 7000   Ստորագրված է տպագրության 10. 03. 1995   Գինը 40 դրամ

digitised by A.R.A.R.@